

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ &
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Πτυχιακή εργασία με τίτλο:
«Μουσειολογική προσέγγιση του Αρχαιολογικού
Μουσείου Ηγουμενίτσας»

Ονοματεπώνυμο: Μαρία Ειρήνη Ρούκου

A.M.: B2012053

Επιβλέποντες καθηγητές: κ. Παπαιωάννου Γεώργιος και κ. Μεταλληνός
Δημήτριος

Κέρκυρα 2019

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές μου, κύριο Γεώργιο Παπαϊωάννου και κύριο Δημήτριο Μεταλληνό, για την στήριξη και τις πολύτιμες συμβουλές τους σε οποιοδήποτε θέμα ανέκυπτε σε αυτή την προσπάθεια.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω το προσωπικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας για όλα τα στοιχεία που μου παραχώρησαν και για την άμεση ανταπόκριση σε κάθε ερώτημα που υπέβαλα σχετικά με την παρούσα εργασία.

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον ορισμό του ICOM (International Council of Museums), του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, το μουσείο είναι «ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξης της, ανοικτό στο κοινό, που έχει ως έργο του τη συλλογή, τη μελέτη, τη διατήρηση, τη γνωστοποίηση και την έκθεση των τεκμηρίων του ανθρώπινου πολιτισμού και περιβάλλοντος, με στόχο τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία»¹.

Συμπληρωματικά, το 2001, το ICOM διεύρυνε τον ορισμό του μουσείου συγκαταλέγοντας σε αυτόν όχι μόνο μνημεία και χώρους μουσειακού χαρακτήρα αλλά και προστατευμένους βιότοπους, κέντρα επιστήμης και αστρονομίας, πολιτιστικά κέντρα καθώς και οργανισμούς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που διενεργούν δραστηριότητες σχετικές με τα μουσεία και τη μουσειολογία (π.χ. συντήρηση, τεκμηρίωση)².

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι ο σύγχρονος όρος μουσείο αναφέρεται σε ένα ευρύ είδος οργανισμών, οι οποίοι κατ' επέκταση περιλαμβάνουν μια πλούσια ποικιλία συλλογών, δραστηριοτήτων και τρόπων επικοινωνίας του μουσείου με το κοινό³. Το μουσείο του 21ου αιώνα δεν αποτελεί πια χώρο όπου εκτίθενται έργα τέχνης αυτόνομα και ανεξάρτητα από τα συμφραζόμενα της εποχής τους, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Ο νέος, λοιπόν, ρόλος που επιδιώκει να διαδραματίσει το μουσείο δεν περιορίζεται πια μόνο στη διατήρηση και την μελέτη της συλλογής του, αλλά και στην επικοινωνία του με το εξωτερικό του περιβάλλον.

Σταδιακά, όλο και περισσότερα μουσεία χαράσσουν την επικοινωνιακή πολιτική τους με στόχο να καταρρίψουν την παραδοσιακή τους εικόνα ως μαυσωλεία γνώσης⁴. Επιδιώκουν να δημιουργήσουν μια νέα δυναμική και ξεχωριστή ταυτότητα που θα μπορέσει να τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στο νέο πολυσύνθετο ρόλο τους και να προσελκύσουν κοινό. Στη σημερινή εποχή

¹ A museum is a non – profit, permanent institution in the service of society and its development, open to the public, which acquires, conserves, researches, communicates and exhibits the tangible and intangible heritage of humanity and its environment for the purposes of education, study and enjoyment”. Βλ. Σχετ. ICOM (2007). ICOMM Statutes – ICOM Internal rules and regulations.

² Οικονόμου, Μ., Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα, 2003, σελ. 15-16, 20-21.

³ Οικονόμου, Μ., Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα, 2003, σελ. 21..

⁴ Οικονόμου, Μ., Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα, 2003, σελ. 20-21.

υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη μουσείων και χαρακτηρίζονται, τις περισσότερες φορές, ανάλογα με το είδος των αντικειμένων που συλλέγουν και εκθέτουν. Έτσι, έχουμε στην Ελλάδα μουσεία αρχαιολογικά, λαογραφικά, ιστορικά, τεχνολογίας, τέχνης κλπ.

Είναι γεγονός πως η δημιουργία ενός μουσείου αποτελεί μια μοναδική εμπειρία αλλά παράλληλα και ένα διαρκές στοίχημα, απαιτεί συνεχή προσπάθεια και κυρίως ομαδική εργασία. Ιδιαίτερα όταν ένα μουσείο βρίσκεται στην περιφέρεια, μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα που μπορούν να προσφέρουν μια κρίσιμη, για την επιβίωση του μουσείου, μάζα επισκεπτών.

Κάθε μουσείο, είτε είναι μικρό είτε είναι μεγάλο, πριν από την τελική έκθεση των αντικειμένων που φιλοξενεί οφείλει να πραγματοποιήσει κάποιες σημαντικές εργασίες. Πρώτα από όλα, ένα μουσείο συλλέγει αντικείμενα, τα οποία φυλάσσει σε χώρους, εκθεσιακούς και αποθηκευτικούς, οι οποίοι πρέπει να πληρούν όλες τις προϋποθέσεις για τη διατήρησή τους στον χρόνο (σωστές περιβαλλοντικές συνθήκες, θερμοκρασία και υγρασία, φωτισμός, προστασία από τρωκτικά και έντομα κλπ). Οι προϋποθέσεις αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος των εκθεμάτων, πχ. άλλες συνθήκες απαιτεί ένα έργο ζωγραφικής και άλλες ένα αρχαιολογικό εύρημα.

Το Αρχαιολογικό Μουσείου Ηγουμενίτσας είναι ένα νέο και σύγχρονο μουσείο το οποίο πληροί όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις διατήρησης και συντήρησης των μοναδικών εκθεμάτων του. Στόχος του είναι να προτρέψει τον επισκέπτη να ανακαλύψει και να γνωρίσει σε βάθος το πλούσιο και ιδιαίτερο αρχαιολογικό παρελθόν της Θεσπρωτίας.

Η μόνιμη έκθεση, οι αίθουσες βιντεοπροβολών και πολλαπλών χρήσεων και τα οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα προσφέρουν μια πολυδιάστατη προσέγγιση σύμφωνα με τις επιταγές της σύγχρονης μουσειολογίας. Επιπλέον στόχος του μουσείου είναι να αποτελέσει κύτταρο πολιτισμού και μια ενεργή περιφερειακή μονάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων, οργανώνοντας περιοδικές εκθέσεις, εκδόσεις, διαλέξεις και επιστημονικές συναντήσεις, πλήρως ενταγμένο στην κοινωνική ζωή του νομού.

Δομή της εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να παρουσιάσει την ιστορική και μουσειολογική προσέγγιση του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας και να καταλήξει στη διατύπωση προτάσεων για την πιο αποτελεσματική προβολή και ανάδειξη του έργου του.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας. Αναφέρονται οι πέντε βασικές ενότητες του μουσείου και αναλύεται η κάθε μια ξεχωριστά μαζί με φωτογραφικό υλικό των εκθεμάτων που φιλοξενούνται στις αίθουσες του μουσείου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μουσειολογική προσέγγιση του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται το ωράριο λειτουργίας του, οι τιμές των εισιτηρίων για το κοινό, οι εκδηλώσεις και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που πραγματοποιεί. Επίσης παρουσιάζεται ο ψηφιακός κόσμος του μουσείου μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα που διαθέτει στο διαδίκτυο και μέσα από την εικονική περιήγηση που διαθέτει η σελίδα σαν εφαρμογή για τους χρήστες-επισκέπτες.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την συντήρηση των εκθεμάτων. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται πληροφορίες σχετικά με το εσωτερικό περιβάλλον του μουσείου και τα μέτρα πρόληψης και προστασίας σε περιπτώσεις σεισμού, πλημμύρας και φωτιάς. Επίσης γίνεται λόγος για τον τρόπο αποθήκευσης των αντικειμένων και για το εργαστήριο συντήρησης που διαθέτει, το οποίο είναι εξοπλισμένο με τα πιο σύγχρονα μηχανήματα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται κάποιες προτάσεις, οι οποίες αφορούν την προβολή και την ανάδειξη του μουσείου. Η έρευνα κοινού, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το διαδίκτυο, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, περισσότερες εκδηλώσεις και άλλα ακόμη μέσα, τα οποία αναφέρονται αναλυτικά στο κεφάλαιο, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην διαφήμιση του μουσείου, ώστε να αποκτήσει μεγαλύτερη προβολή και επισκεψιμότητα.

Για την παρούσα εργασία έγινε προσωπική έρευνα και πραγματοποιήθηκαν πολλές επισκέψεις στο χώρο του μουσείου, όπου το προσωπικό ήταν πάντα

διαθέσιμο να απαντήσει σε κάθε ερώτημα. Το φωτογραφικό υλικό που υπάρχει στην παρούσα εργασία έχει ανακτηθεί από την επίσημη ιστοσελίδα του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας, ενώ παράλληλα έγινε και βιβλιογραφική έρευνα στη Βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου και στην Δημόσια Βιβλιοθήκη Κερκύρας.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	2
Εισαγωγή.....	3

Κεφάλαιο 1^ο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας

1. 1 Η ταυτότητα της πόλης της Ηγουμενίτσας.....	9
1. 2 Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας	12
1. 3 Οι πέντε βασικές εκθεσιακές θεματικές ενότητες.....	15
1.3.1 Ενότητα I Αρχαιολογική - Ιστορική αναδρομή	17
1.3.2 Ενότητα II Οικισμοί των ιστορικών χρόνων	21
1.3.3 Ενότητα III Δημόσιος βίος	24
1.3.4 Ενότητα IV Ιδιωτικός βίος	27
1.3.5 Ενότητα V Ταφικά έθιμα	30

Κεφάλαιο 2^ο Μουσειολογική Προσέγγιση του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας

2. 1 Η λειτουργία του μουσείου στις μέρες μας	31
2. 2 Εκδηλώσεις που πραγματοποιεί το μουσείο	34
2. 3 Ο ψηφιακός κόσμος του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας.....	36
2. 4 Εικονική περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας.....	37
2. 5 Απόψεις και κριτικές επισκεπτών	42

Κεφάλαιο 3^ο Συντήρηση και πρόληψη των εκθεμάτων

3. 1 Εσωτερικό περιβάλλον και προληπτική συντήρηση	43
3. 2 Κλιματισμός.....	44
3. 3 Φωτισμός	45
3. 4 Πρόληψη από εξωτερικές αιτίες φθοράς	47

3.4.1 Σεισμός	47
3.4.2 Πυρκαγιές	48
3.4.3 Πλημμύρα	49
3.5 Αποθήκευση των αντικειμένων	49

Κεφάλαιο 4^ο Προτάσεις για μεγαλύτερη προβολή και ανάδειξη του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας

4.1 Έρευνα κοινού	52
4.2 Προτεινόμενο ερωτηματολόγιο	54
4.3 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	56
4.4 Άλλα μέσα διαφήμισης και προβολής	57
 Συμπεράσματα	 59
Κατάλογος εικόνων	60
Βιβλιογραφικές πηγές	62
Διαδικτυακές πηγές	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας

1.1 Η ταυτότητα της πόλης της Ηγουμενίτσας

Η Ηγουμενίτσα είναι μια σχετικά καινούρια πόλη που ανοικοδομήθηκε μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, αν και υπήρχε και στα παλιά χρόνια σαν ψαροχώρι. Επί Τουρκοκρατίας ήταν το επίνειο μιας μικρής κοινότητας με το όνομα Γράβα.⁵ Η πρώτη γραπτή μαρτυρία για την περιοχή προέρχεται από τον Θουκυδίδη ο οποίος, τον 5ο αι. π.Χ., περιγράφει τον κόλπο της Ηγουμενίτσας ως ένα μεγάλο έρημο λιμάνι⁶. Εκεί κατέφυγαν το 433 π.Χ. τα πλοία των Κορινθίων, μετά τη ναυμαχία των Συβότων με τους Κερκυραίους, γεγονός που αποτέλεσε μία από τις αφορμές του Πελοποννησιακού Πολέμου. Οι πρώτοι οργανωμένοι κάτοικοι της περιοχής ήταν Κερκυραίοι, όταν, λίγα χρόνια αργότερα, το 427 π.Χ., οι εξόριστοι αριστοκράτες του νησιού κατέφυγαν στην ηπειρωτική ακτή για να χρησιμοποιήσουν την χερσόνησο της Λυγιάς ως ορμητήριο εναντίον των δημοκρατικών αντιπάλων τους στην Κέρκυρα.

Μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση του 167 π.Χ., πλούσιοι Ρωμαίοι γαιοκτήμονες εγκαθίστανται στην περιοχή, κατασκευάζουν πολυτελείς αγρεπαύλεις και ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την καλλιέργεια ειδών πρώτης ανάγκης, εκμεταλλευόμενοι τις εκτάσεις που τους είχαν παραχωρηθεί. Λίγες δεκαετίες αργότερα, ένας οργανωμένος οικισμός με στοιχειώδη πολεοδομικό ιστό αρχίζει να αναπτύσσεται σε όλη σχεδόν την έκταση του σημερινού Λαδοχωρίου, εξασφαλίζοντας στους κατοίκους τις βασικές προϋποθέσεις μιας άνετης διαβίωσης.

Παραμένει άγνωστο με ποια μορφή συνεχίστηκε η κατοίκηση έως τα μέσα του 13ου αιώνα, οπότε η Θεσπρωτία ενσωματώνεται στην επικράτεια του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Από τον 15ο αιώνα και εξής, περίοδο κατά την οποία η Βενετία ελέγχει μία σειρά εμπορικών σταθμών σε όλο το μήκος της παρακτίας ζώνης της Ηπείρου, αναφέρεται ως βενετσιάνικος σταθμός και το λιμάνι της

⁵ Βλ. <http://www.520greeks.com/articles/i-istoria-tis-igoymenitsa/> (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 02/03/2019).

⁶ Βλ. <http://www.greeceheaven.com/el/thesprotia-informations> (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 02/03/2019).

χρησιμοποιείται ως ασφαλές αγκυροβόλιο. Το 1479, μετά το τέλος του πρώτου τουρκογενετικού πολέμου, περιέρχεται στην κυριαρχία των Οθωμανών μαζί με τις υπόλοιπες βενετικές κτήσεις στα παράλια της Ηπείρου.

Το 1685, κατά τη διάρκεια του πέμπτου τουρκογενετικού πολέμου, ο βενετσιάνικος στόλος με επικεφαλής τον ναύαρχο Μοροζίνι ανατίναξε το τούρκικο οχυρό, ερείπια του οποίου διατηρούνται στο ύψωμα που δεσπόζει πάνω από το κέντρο της σημερινής πόλης⁷. Το 1798 ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων κατέλαβε την περιοχή και επιχείρησε να επισκευάσει το μισογκρεμισμένο οχυρό της. Στη διάρκεια του 19ου αιώνα, η Ηγουμενίτσα θα αποτελέσει ένα καλό αραξοβόλι για τα πλοία που διέσχιζαν το βόρειο Ιόνιο.

Η αλλαγή του αιώνα θα βρει την Ηγουμενίτσα ένα μικρό, ασήμαντο ψαροχώρι, με μικρά καϊκια να δένουν στην παραλία, ένα καφενεδάκι για τους διερχόμενους και έναν μόνο μαχαλά, αυτόν της Γράβας. Παραμονές των βαλκανικών πολέμων (1912), οι Οθωμανοί αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα της γεωγραφικής της θέσης και προσπαθούν με τη βοήθεια του τοπικού Μπέη Χαμίτ να δημιουργήσουν μια πόλη-λιμάνι με το όνομα Ρεσαδιέ⁸. Τα φιλόδοξα σχέδια του Χαμίτ διακόπτονται από την έναρξη του πολέμου και την απελευθέρωση της περιοχής από τον ελληνικό στρατό τον Φεβρουάριο του 1913. Σε απογραφή του 1920 η κοινότητα Ηγουμενίτσας αριθμούσε 649 κατοίκους και τρεις οικισμούς: την Ηγουμενίτσα, τη Γράβα και το Λιμάνι. Τρία χρόνια αργότερα, τα τραγικά γεγονότα της μικρασιατικής καταστροφής, οδηγούν στην περιοχή μερικές εκατοντάδες πρόσφυγες που εγκαθίστανται στην πόλη και την εμπλουτίζουν με νέο ανθρώπινο δυναμικό.

Την περίοδο του μεσοπολέμου η αξιοποίηση του λιμανιού και η διάνοιξη του δρόμου για τα Ιωάννινα δίνουν διέξοδο στην απομόνωση, αναβαθμίζοντας τον ρόλο της Ηγουμενίτσας σε βασικό οικονομικό κέντρο της περιοχής. Ακολουθεί το 1936 η ανάδειξή της σε πρωτεύουσα του νομού για λόγους κυρίως εθνικούς και πολιτικούς. Η στελέχωση της διοίκησης με υπαλλήλους επιβάλλει εκ νέου σχεδιασμό για την οργάνωση των υποδομών της νέας πρωτεύουσας, εγκαινιάζοντας μία φάση εκτεταμένης οικοδόμησης την οποία τερματίζει η έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και η καταστροφή της πόλης από τα γερμανικά στρατεύματα.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 ξεκινά η σύγχρονη φάση της ιστορίας της. Στο πλαίσιο της οικονομικής ανάκαμψης της χώρας και της ανάπτυξης του

⁷ Βλ. http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2515

(ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 02/03/2019).

⁸ Βλ.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97%CE%B3%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CF%84%CF%83%CE%B1>

(ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 02/03/2019).

τουρισμού, η Ηγουμενίτσα θεωρήθηκε ένας ενδιαφέρον, τουριστικά αναπτυσσόμενος, προορισμός που θα μπορούσε να προσελκύσει ξένους και Έλληνες επισκέπτες. Εκσυγχρονίζονται οι εγκαταστάσεις του λιμανιού, με την κατασκευή ευρύχωρης αποβάθρας, τελωνείου και τουριστικού περιπτέρου, προσφέροντας μια πρώτη ευχάριστη εντύπωση για τον επισκέπτη. Την εποχή αυτή δρομολογούνται στην Αδριατική τα θρυλικά επιβατικά/οχηματαγωγά πλοία «Άππια» και «Εγνατία» και καταπλέουν στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας αποβιβάζοντας δεκάδες τουριστών. Παράλληλα ανεγείρεται το Μοτέλ Ξενία (1959), αντιπροσωπευτικό δείγμα του πρωτοπόρου ελληνικού μεταπολεμικού μοντερνισμού, που φέρει την υπογραφή του αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη⁹.

Όμως η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού που ακολουθεί και η έλλειψη έγκαιρης χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής είχαν ως αποτέλεσμα να καταστραφούν αρκετά, ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά, κτίρια που είχαν διασωθεί από τον πόλεμο. Αξιόλογα δείγματα αρχιτεκτονικής, παρά τις κατά καιρούς επεμβάσεις που έχουν υποστεί, παραμένουν σήμερα το κτίριο του Δασαρχείου, το Διοικητήριο, το μέγαρο Πιτούλη και οι εγκαταστάσεις του πρώην Μοτέλ Ξενία που στεγάζουν τις σχολές του παραρτήματος του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου.

Η Ηγουμενίτσα σήμερα εξελίσσεται σε μία γοργά αναπτυσσόμενη πόλη με πληθυσμό που φθάνει, περίπου, τους 10.000 κατοίκους. Έδρα του ομώνυμου Δήμου και πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Θεσπρωτίας, αποτελεί το διοικητικό και οικονομικό κέντρο της περιοχής. Η προνομιακή γεωγραφική της θέση και τα μεγάλα έργα επέκτασης και αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών του λιμανιού της τελευταίας δεκαετίας, σε συνδυασμό με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού, την έχουν αναδείξει σε σημαντικό διαμετακομιστικό κόμβο, καθιερώνοντάς την ως βασική πύλη εισόδου στη δυτική Ελλάδα και ταυτόχρονα έναν από τους κύριους κόμβους επικοινωνίας με τη νότια και κεντρική Ευρώπη.

Ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει την παραμονή του στην Ηγουμενίτσα με μία σειρά από δραστηριότητες που του προσφέρουν τη δυνατότητα να απολαύσει τις φυσικές ομορφιές, να γνωρίσει τον πολιτισμικό πλούτο της ευρύτερης περιοχής και να νιώσει τον παλμό της σύγχρονης πόλης: περίπατος ή βόλτα με ποδήλατο στον ποδηλατόδρομο δίπλα ακριβώς στη θάλασσα, καφέ ή ποτό στα παραλιακά

⁹ Βλ.

http://www.academia.edu/35271660/%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1_%CE%9E%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CE%B1_%CE%9F%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%AD%CF%82_%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1_and_%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%B9_%CE%AD%CF%81%CE%B3%CF%89%CE%BD

(ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 03/03/2019).

καφέ, φαγητό στα εστιατόρια και τα μικρά ταβερνάκια, μπάνιο στις εντυπωσιακές παραλίες Δρέπανο και Μακρυγιάλι με θέα τον υδροβιότοπο.

1.2 Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας αποτελεί ένα σύγχρονο περιφερειακό μουσείο που λειτουργεί από τα τέλη του 2009 σε νεόδμητο κτίριο στη βόρεια είσοδο της πόλης, επί της παλαιάς εθνικής οδού Ηγουμενίτσας-Ιωαννίνων, έναντι του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου και του δημοτικού σταδίου. Δεν αποτελεί ανεξάρτητο, διοικητικά, οργανισμό αλλά λειτουργεί υπό την εποπτεία της Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας.

Το 1989, επί Υπουργίας Μελίνας Μερκούρη, αποφασίζεται η ανέγερση Αρχαιολογικού Μουσείου στην πόλη της Ηγουμενίτσας. Η θέση που είχε αρχικά επιλεγεί ήταν στο δασύλλιο της πόλης, ωστόσο πέρασαν άλλα επτά χρόνια μέχρι να οριστικοποιηθεί ο μόνιμος χώρος του μουσείου στη σημερινή του θέση, σε οικόπεδο που παραχώρησε ο δήμος Ηγουμενίτσας.

Η κατασκευή του κτιρίου ξεκίνησε το 1999 με την ένταξη του έργου «Οικοδομικές και ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες ανέγερσης Μουσείου Ηγουμενίτσας». Η αποπεράτωση του κτιρίου εντάχθηκε στη συνέχεια στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Ηπείρου (Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) με τίτλο «Αποπεράτωση Οικοδομικών και Ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών ανέγερσης Μουσείου Ηγουμενίτσας».

Κατά τις εκσκαφές για τη θεμελίωση του κτιρίου εντοπίστηκε και ανασκάφηκε τμήμα του νεκροταφείου (1ος - 4ος αι. μ.Χ.) που ανήκε στον ρωμαϊκών - παλαιοχριστιανικών χρόνων οικισμό του Λαδοχωρίου Ηγουμενίτσας. Οι 28 τάφοι που ερευνήθηκαν απομακρύνθηκαν στη συνέχεια από τον χώρο, ενώ μέρος των ευρημάτων εκτίθεται σήμερα σε σχετική ενότητα της αίθουσας του μουσείου που είναι αφιερωμένη στα ταφικά έθιμα.

Εικόνα 1: Τμήμα αρχαίου νεκροταφείου στα θεμέλια του μουσείου

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Το μουσείο έχει προσαρμοστεί στις νέες τάσεις της μουσειολογίας, έγινε ο απαραίτητος μουσειολογικός - μουσειογραφικός σχεδιασμός και οργανώθηκε η μόνιμη έκθεση. Το έργο «Έκθεση Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας Θεσπρωτίας» εντάχθηκε στο Μέτρο 3.3 του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ηπείρου του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Οι εργασίες ξεκίνησαν στις 03.10.2003 και ολοκληρώθηκαν στις 30.06.2009.

Η συλλογή της μόνιμης έκθεσης με τίτλο «Θεσπρωτών Χώρα» καλύπτει τις αρχαιολογικές περιόδους από τη Μέση Παλαιολιθική (100.000 χρόνια πριν από σήμερα) έως τους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας (19ος αι. μ.Χ.) και παρουσιάζει, μέσα από επιλεγμένα ευρήματα και πλούσιο συνοδευτικό εποπτικό υλικό, τους σημαντικότερους ιστορικούς σταθμούς του αρχαιολογικού παρελθόντος της Θεσπρωτίας.

Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ελληνιστική εποχή, περίοδο μεγάλης άνθισης και ιδιαίτερα αντιπροσωπευτική, γενικότερα, για την περιοχή της Ηπείρου. Τα εκθέματα προέρχονται από σωστικές και συστηματικές ανασκαφές, που διεξήχθησαν σε ολόκληρο το Νομό Θεσπρωτίας και αποτελούν τους υλικούς μάρτυρες των ποικίλων εκφάνσεων του ανθρώπινου βίου ανά εποχή.

Η ολοκλήρωση της έκθεσης έγινε τον Δεκέμβριο του 2009 και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας άνοιξε τις πύλες του στο κοινό. Σπαράγματα του μακραίωνου παρελθόντος, μικροί θησαυροί που έφερε στο φως η αρχαιολογική έρευνα των τελευταίων δεκαετιών και οι οποίοι βρίσκονταν, μέχρι πρότινος, στα Αρχαιολογικά Μουσεία Ιωαννίνων και Κέρκυρας και σε αποθήκες βρήκαν τη θέση που τους αξίζει, ενώ εκπληρώθηκε ένα πάγιο αίτημα της τοπικής κοινωνίας.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας αποτελεί, πλέον, έναν ζωντανό πολιτιστικό πυρήνα μέσα στην πόλη, με όλες τις σύγχρονες υποδομές για το κοινό. Εκτός από τους χώρους της μόνιμης έκθεσης το μουσείο διαθέτει αίθουσα πολλαπλών χρήσεων («Αίθουσα Σωτήρης Δάκαρης»), αίθουσα βιντεοπροβολών, μικρό αμφιθέατρο και ανοικτή ταράτσα, όπου διοργανώνονται και φιλοξενούνται περιοδικές εκθέσεις, ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, σε όλη τη διάρκεια του έτους, διατηρώντας ζωντανή τη σχέση του μουσείου με το κοινό και προσφέροντας εναλλακτικούς τρόπους μάθησης και ψυχαγωγίας.

Εικόνα 2: Οργανώνοντας την μόνιμη έκθεση

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Παράλληλα, το μουσείο λειτουργεί και ως σημείο πληροφόρησης και ενημέρωσης του κοινού για τους επισκέψιμους, οργανωμένους αρχαιολογικούς χώρους της Θεσπρωτίας, από τους οποίους προέρχεται η πλειονότητα των ευρημάτων που συμπεριλαμβάνονται στη μόνιμη έκθεση.

Το μουσείο καλύπτει, επιπλέον, τις ανάγκες του διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού, διαθέτοντας χώρους γραφείων, ένα πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο συντήρησης και χώρο καταγραφής των ευρημάτων, εργαστήριο οστεοαρχαιολογίας, το οποίο εξοπλίστηκε με την ευγενική χορηγία του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, φωτογραφικό αρχείο, καθώς και βιβλιοθήκη, η οποία αναμένεται να λειτουργήσει μελλοντικά και ως δανειστική για το ευρύ κοινό.

Τέλος, το μουσείο έχει διαμορφώσει τους χώρους του ώστε άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ), να μπορούν να επισκεφτούν τις μοναδικές εκθέσεις του μουσείου, χωρίς να αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω των κινητικών προβλημάτων τους. Συγκεκριμένα υπάρχει ράμπα πρόσβασης στην είσοδο, ενώ η περιήγηση στην έκθεση και στους χώρους του μουσείου υποστηρίζεται από ανελκυστήρα. Ειδικές ρυθμίσεις έχουν γίνει και στους χώρους υγιεινής.

1.3 Οι πέντε βασικές εκθεσιακές ενότητες

Η παρουσίαση των εκθεμάτων διαρθρώνεται σε πέντε βασικές εκθεσιακές-θεματικές ενότητες που συνοδεύονται από πλούσιο εποπτικό υλικό¹⁰:

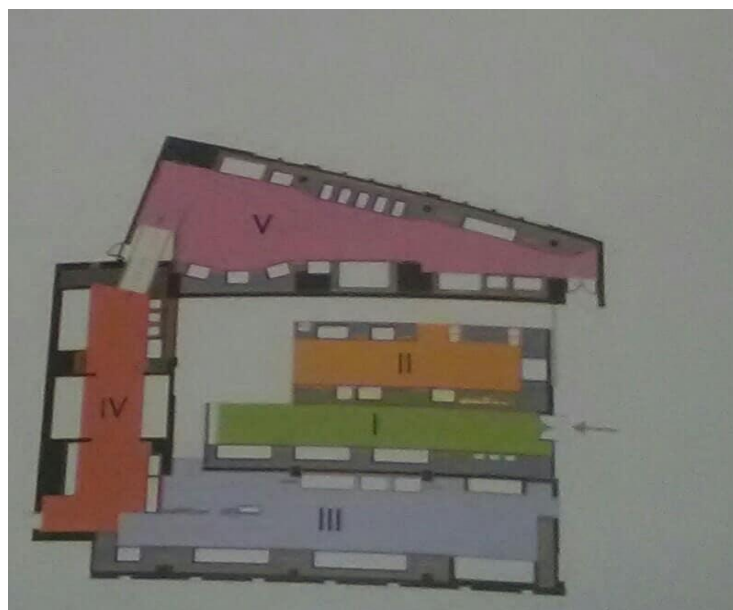
I. Αρχαιολογική – Ιστορική Αναδρομή

II. Οικισμοί των Ιστορικών Χρόνων

III. Δημόσιος Βίος

IV. Ιδιωτικός Βίος

V. Ταφικά Έθιμα

Εικόνα 3: Οι εκθεσιακές ενότητες του μουσείου

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού, ΛΒ' Ε.Π.Κ.Α. Θεσπρωτίας, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας, Ηγουμενίτσα 2008

¹⁰ Βλ. http://www.igoumenitsamuseum.gr/view_sub_subpage/5/1/aithoyses--enotites (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 08/03/2019).

Καθοριστικό ρόλο για την επιλογή των εκθεσιακών ενοτήτων διαδραμάτισαν οι επιταγές της σύγχρονης μουσειολογίας, οι οποίες υπογραμμίζουν τη σημασία της ύπαρξης συνοχής σε σχέση με την αφήγηση προαποφασισμένου σεναρίου και το σχεδιασμό της πορείας του επισκέπτη. Έτσι δημιουργήθηκε ένα «σενάριο» με συνεχή ροή, που συμπίπτει με την πορεία του επισκέπτη και σχηματοποιείται ως εξής¹¹:

- Ιστορικό υπόβαθρο: οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί-ιστορικοί σταθμοί της ανθρώπινης παρουσίας στην αρχαία Θεσπρωτία
- Ο τόπος: τα μοντέλα των οικισμών
- Ο τρόπος ζωής: η δημόσια και η καθημερινή ζωή
- Ο θάνατος: οι αντιλήψεις και τα έθιμα για το θάνατο

Τα εκθέματα στις προθήκες ζωντανεύουν με τη βοήθεια πλούσιου πληροφοριακού (κείμενα, υπομνηματισμός), εποπτικού (χάρτες, σχέδια, εικόνες, διαγράμματα) και τρισδιάστατου υλικού τεκμηρίωσης (αναπαραστάσεις αντικειμένων και των λειτουργιών τους, μακέτες αρχαίων οικισμών), ενώ προσπάθειες για την ανασύνθεση χώρων βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση της έκθεσης από το ευρύ κοινό, με τη συνδρομή και των νέων τεχνολογιών.

Πιο συγκεκριμένα, στην αίθουσα 1 στο ισόγειο του κτιρίου φιλοξενούνται δυο θεματικές ενότητες: η Αρχαιολογική – Ιστορική Αναδρομή στο παρελθόν της Θεσπρωτίας και οι σημαντικότεροι Οικισμοί των Ιστορικών Χρόνων.

Η πρώτη θεματική ενότητα έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός «εισαγωγικού» τμήματος, που λειτουργεί ως χρονολογικό εργαλείο παρακολούθησης της έκθεσης. Το ρόλο αυτό του εργαλείου αναλαμβάνουν ο αρχαιολογικός-ιστορικός χάρτης χάρτης, τα χρονολόγια και τα χαρακτηριστικά ευρήματα της εποχής.

Στη δεύτερη ενότητα παρέχεται η δυνατότητα να γνωρίσει ο επισκέπτης τους κυριότερους οικισμούς των ιστορικών χρόνων μέσα από επιλεγμένα κατάλοιπα. Από τους οικισμούς αυτούς προέρχεται και το μεγαλύτερο μέρος των κινητών ευρημάτων που θα συναντήσει στη συνέχεια στις προθήκες των υπόλοιπων θεματικών ενοτήτων.

¹¹ Αικατερίνη Κάντα-Κίτσου, Δίκτυο Αρχαιολογικών Χώρων Θεσπρωτίας, Ηγουμενίτσα 2009

Η αίθουσα 2 βρίσκεται στην ημιώροφο και είναι αφιερωμένη στο Δημόσιο Βίο. Μέσα από επιλεγμένα ευρήματα όπως οι νομισματικές κοπές του Κοινού των Θεσπρωτών, σφραγίσματα με τις επιγραφές «ΒΟΥΛΑ» αλλά και πληροφοριακό υλικό επιχειρείται η παρουσίαση των πολιτικών θεσμών και των δραστηριοτήτων του πολίτη στο θεσπρωτικό χώρο. Οι όψεις του δημόσιου βίου παρουσιάζονται από τις εξής θεματικές υποενότητες: α) οικονομική και πολιτική οργάνωση, β) δημόσια κτίρια, γ) πόλεμος-οπλισμός και δ) ναοί και λατρείες.

Η αίθουσα 3 βρίσκεται και αυτή στον ημιώροφο και φιλοξενεί την ενότητα που αναφέρεται στον ιδιωτικό βίο των κατοίκων της αρχαίας Θεσπρωτίας. Με τη βοήθεια επιλεγμένων ευρημάτων καθώς και του προτεινόμενου πληροφοριακού και τρισδιάστατου υλικού παρουσιάζονται στον επισκέπτη εικόνες της καθημερινής ζωής από την Ύστερη Ελληνιστική και Ρωμαϊκή εποχή, περιόδους από τις οποίες αντλούμε και τα περισσότερα αρχαιολογικά δεδομένα για τη Θεσπρωτία. Εδώ έχουμε τις εξής υποενότητες: α) επαγγέλματα και ασχολίες, β) η κατοικία και η ζωή μέσα στο σπίτι, γ) καλλωπισμός-ένδυση.

Η τελευταία ενότητα της έκθεσης αναπτύσσεται στην αίθουσα 4, στον όροφο του μουσείου. Πραγματεύεται το θέμα του θανάτου, επικεντρώνεται στη διαχρονική εξέλιξη των ταφικών εθίμων και πρακτικών στο θεσπρωτικό χώρο. Παρουσιάζεται το πλούσιο μυθολογικό περιβάλλον που συνδέει τους ποταμούς της Θεσπρωτίας με τον Κάτω Κόσμο, η εξέλιξη της ταφικής αρχιτεκτονικής από την Αρχαϊκή έως την τη Βυζαντινή περίοδο, πρακτικές ταφής (ενταφιασμός και καύση), τα κτερίσματα και οι πολυδιάστατες πληροφορίες που αντλούμε από τους τάφους.

1.3.1 Ενότητα Ι Αρχαιολογική-Ιστορική Αναδρομή

Στην Αίθουσα Ι, γίνεται αναφορά στην ιστορική και αρχαιολογική ταυτότητα της Θεσπρωτίας. Η ενότητα αυτή παρουσιάζει την Προϊστορική Περίοδο και τις πρώτες κατακτήσεις, τους Ιστορικούς χρόνους, από το γένος στην πόλη, την Ρωμαϊκή Κυριαρχία και τη διάδοση του χριστιανισμού και το ενεπίγραφο βάθρο των Ρωμαϊκών χρόνων. Επίσης παρουσιάζονται τα πυριτολιθικά εργαλεία των πρώτων κυνηγών και τροφοσυλλεκτών κατοίκων κατά την Παλαιολιθική εποχή.

Η περίοδος ακμής (4ος-2ος αι. π.Χ.), η ρωμαϊκή κατάκτηση και τα εισαγόμενα προϊόντα των ρωμαϊκών επαρχιών αλλά και η διάδοση του χριστιανισμού αποτελούν μερικούς μόνο από τους σημαντικότερους σταθμούς που ζωντανεύουν μέσα από αντιπροσωπευτικά εκθέματα.

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 5: Ευρήματα της Νεολιθικής και της εποχής του Χαλκού

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 6: Ευρήματα της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής εποχής

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 7: Ευρήματα των Κλασσικών και Ελληνιστικών χρόνων

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 8: Ευρήματα της Ρωμαϊκής εποχής

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

1.3.2 Ενότητα II Οικισμοί των ιστορικών χρόνων

Στη δεύτερη ενότητα συναντάμε ορισμένους από τους σημαντικότερους οικισμούς των ιστορικών χρόνων, από τους οποίους προέρχεται και η πλειονότητα των κινητών ευρημάτων που βρίσκονται στις προθήκες των υπόλοιπων θεματικών ενοτήτων. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα και την πολεοδομική οργάνωση του κάθε οικισμού, παρουσιάζοντας, ταυτόχρονα, αντιπροσωπευτικά ευρήματα διαφόρων κατηγοριών.

Η Ελέα, τα Γίτανα και η Ντόλιανη αναπτύχθηκαν με λίγα χρόνια διαφορά, μέσα στον 4ο αι. π.Χ. Χτισμένοι σε καίριες γεωγραφικά θέσεις, από όπου εξασφάλιζαν τον έλεγχο των κοιλάδων, των ποτάμιων διαβάσεων και των θαλάσσιων δρόμων, σταδιακά εξελίχθηκαν σε πολιτικά, οικονομικά και διοικητικά κέντρα των γύρω περιοχών: Η Ελέα, πρώτη πρωτεύουσα και έδρα του Κοινού των Θεσπρωτών, η οποία έκοψε και δικό της νόμισμα (360-330 π.Χ.), τα Γίτανα, ο μεγαλύτερος σε έκταση και ο σημαντικότερος (από άποψη πολεοδομικής οργάνωσης και σωζόμενων μνημείων) αρχαίος οικισμός των ελληνιστικών χρόνων στη Θεσπρωτία, η Ντόλιανη, που παρουσιάζει διαχρονική κατοίκηση από τους αρχαϊκούς χρόνους (7ος αι. π.Χ) έως τους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας.

Μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση (167 π.Χ.) και κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής Ειρήνης (Pax Romana, 31 π.Χ. - 250 μ.Χ.) το οικιστικό και οικονομικό ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στα πεδινά και στα παράλια, κατά μήκος των κύριων εμπορικών αξόνων. Στο πλαίσιο αυτό ιδρύθηκε το 2ο αι. μ.Χ. ο παράκτιος οικισμός του Λαδοχωρίου στην Ηγουμενίτσα, που συνδέθηκε με την εγκατάσταση την περίοδο αυτή στην περιοχή Ρωμαίων αποίκων. Ο εκτεταμένος οικισμός-λιμάνι, που άκμασε μεταξύ 3ου και 6ου αι. μ.Χ., διέθετε στοιχειώδη πολεοδομική οργάνωση και εξασφάλιζε στους κατοίκους τις συνθήκες μίας άνετης διαβίωσης.

Ακολουθούν φωτογραφίες από την έκθεση II:

Εικόνα 9: Οικισμοί των Ιστορικών Χρόνων

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 10: Οι σχετικές υποενότητες με τους οικισμούς της Ελέας και των Γιτάνων

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 11: Ελέα: το πρώτο πολιτικό κέντρο

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 12: Γίτανα: η οργανωμένη πόλη

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 13: Αρχιτεκτονικά μέλη από το Πρυτανείο των Γιτάνων

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

1.3.3 Ενότητα III Δημόσιος βίος

Στην πρώτη αίθουσα του ημιωρόφου παρουσιάζεται ο δημόσιος βίος. Στην αρχαία Θεσπρωτία η δημόσια ζωή χαρακτηρίζεται από ισχυρούς κοινοτικούς δεσμούς που οφείλονται στη μακροχρόνια φυλετική οργάνωση. Μόνο η επικράτηση των Ρωμαίων θα διασπάσει τους δεσμούς αυτούς, αναδεικνύοντας το άτομο σε σχέση με την κοινότητα.

Στις αρχές της Παλαιοχριστιανικής περιόδου επιβιώνουν οι βασικές διοικητικές δομές των Ρωμαϊκών Αυτοκρατορικών χρόνων, οι οποίες σταδιακά μετεξελίσσονται μέσα από την εδραίωση του χριστιανισμού και των νέων πολιτικών και κοινωνικών δεδομένων.

Οι επιγραφές, τα σφραγίσματα για την επικύρωση δημόσιων εγγράφων, τα καθιερωμένα μέσα συναλλαγής, τυποποίησης και διασφάλισης των προϊόντων (νομίσματα, σφραγίσματα, μέτρα και σταθμά), τα δημόσια οικοδομήματα μέσα στις πόλεις (πρυτανείο-αρχείο, θέατρο, εμπορικές αγορές), η στρατιωτική

οργάνωση, οι ναοί μέσα στις πόλεις και τα αγροτικά ιερά, όπως παρουσιάζονται μέσα από αντιπροσωπευτικά εκθέματα στην σχετική ενότητα αφιερωμένη στον δημόσιο βίο, μαρτυρούν την εσωτερική πολιτειακή και κοινωνική οργάνωση των θεσπρωτικών πόλεων, τις εξωτερικές τους επαφές και εμπορικές συναλλαγές, τις επίσημες λατρείες και τις, εν γένει, θρησκευτικές τους αντιλήψεις.

Ακολουθούν φωτογραφίες από την έκθεση III:

Εικόνα 14: Η οικονομική οργάνωση

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 15: Πόλεμος και οπλισμός

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 16: Ιερά και λατρείες

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

1.3.4 Ενότητα IV Ιδιωτικός βίος

Στην τέταρτη ενότητα της έκθεσης γίνεται προσπάθεια να ανασυσταθεί μέσα από τα αρχαιολογικά ευρήματα η καθημερινή ζωή στις διάφορες εκφάνσεις της. Η εργασία, η διασκέδαση και ησχόλη, το νοικοκυριό και άλλες οικιακές ασχολίες, ο καλλωπισμός και η προσωπική υγιεινή ανιχνεύονται μέσα από αντικείμενα που σχετίζονται με την προσωπική και επαγγελματική ζωή: τα δρεπάνια του γεωργού, τα αγκίστρια του ψαρά, τα εργαλεία του γιατρού, τα μελανοδοχεία και οι γραφίδες του γραφέα, τα σφονδύλια της υφάντρας, ο αυλός του μουσικού, οι κουδουνίστρες και τα παιχνίδια των παιδιών, τα ζάρια και τα πιόνια από τα επιτραπέζια παιχνίδια των ενηλίκων, τα σκεύη της νοικοκυράς, τα κοσμήματα, τα αρωματοδοχεία και η χτένα της.

Η ζωή μέσα στο σπίτι ζωντανεύει μέσα από τις αναπαραστάσεις χώρων με τις αντίστοιχες οικοσκευές (μαγειρείο, αποθήκη, λουτρό).

Οι διαφορετικές εποχές, οι κοινωνικές διαφοροποιήσεις και οι σαφείς διαχωρισμοί των δύο φύλων αντικατοπτρίζονται στα αντικείμενα της καθημερινότητας, φωτίζοντας μία πιο προσωπική πτυχή των ανώνυμων ανθρώπων του παρελθόντος.

Ακολουθούν φωτογραφίες από την έκθεση IV:

Εικόνα 17: Ο κεραμέας, η μουσική, η υφαντική, διάφορα παιχνίδια

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 18: Η κατοικία, το μαγειρείο

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 19: Καλλωπισμός και ένδυση, το λουτρό

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 20: Μόδα και κοσμήματα

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

1.3.5 Ενότητα V Ταφικά έθιμα

Η τελευταία ενότητα της έκθεσης πραγματεύεται το ιδιαίτερα ευαίσθητο και συγκινησιακό θέμα του θανάτου και εστιάζει στη διαχρονική εξέλιξη των ταφικών εθίμων και πρακτικών στον θεσπρωτικό χώρο από τους Μυκηναϊκούς χρόνους έως τη Μέση Βυζαντινή περίοδο (11ος αι. μ.Χ.). Παράλληλα παρουσιάζεται το πλούσιο μυθολογικό παρελθόν που συνδέει τους δύο ποταμούς (Αχέροντας και Καλαμάς) με τον Κάτω Κόσμο, καθώς η Θεσπρωτία συνδέεται από τα Ομηρικά έπη με πανάρχαιες δοξασίες γύρω από το βασίλειο του Άδη.

Οι τύποι των τάφων, ο τρόπος ενταφιασμού και τα αντικείμενα που συνόδευαν τους νεκρούς -τα κτερίσματα- διαφέρουν ανά περιοχή, κοινωνία και εποχή και προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις για την οργάνωση και δομή των κοινωνιών, αλλά και την κοινωνική θέση, τη ηλικία, το φύλο και, αρκετές φορές, την επαγγελματική ιδιότητα των νεκρών. Παράλληλα, η μελέτη των σκελετικών καταλοίπων, παρέχει ασφαλή στοιχεία όχι μόνο για το φύλο και την ηλικία, αλλά και για τις διατροφικές συνήθειες ή τις ασθένειες των νεκρών.

Ακολουθούν φωτογραφίες από την έκθεση V:

Εικόνα 21: Κιβωτιόσχημος τάφος στο Φράγμα Καλαμά

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Εικόνα 22: Ευρήματα από το ρωμαϊκό νεκροταφείο στη Μαζαρακιά

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

Κεφάλαιο 2^ο

Μουσειολογική Προσέγγιση του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας

2.1 Η λειτουργία του μουσείου στις μέρες μας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας βρίσκεται επί της παραλιακής οδού (παλαιά Εθνική Οδό Ηγουμενίτσας-Ιωαννίνων) έναντι του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου και του δημοτικού σταδίου Ηγουμενίτσας. Στο χώρο του μουσείου οι επισκέπτες μπορούν να φτάσουν με αυτοκίνητο και να βρουν δωρεάν πάρκινγκ. Για άλλους επισκέπτες που δεν έχουν μεταφορικό μέσο, το μουσείο απέχει μόλις 15 λεπτά απόσταση από το κέντρο της πόλης (πλατεία Δημαρχείου).

Είναι προσβάσιμο από άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ), αφού υπάρχει ράμπα πρόσβασης στην είσοδο, ενώ η περιήγηση στην έκθεση και στους χώρους του μουσείου υποστηρίζεται από ανελκυστήρα. Ειδικές ρυθμίσεις έχουν γίνει και στους χώρους υγιεινής.

Το μουσείο είναι ανοιχτό καθημερινά, εκτός από την Τρίτη, από τις 8.30 το πρωί ως τις 15.30 το απόγευμα. Η είσοδος επιβάλλει εισιτήριο των 4 ευρώ για όλους, εκτός από τους ανθρώπους που έχουν ηλικία άνω των 65 ετών, τους φοιτητές, τους γονείς και τους συνοδούς στις διάφορες εκπαιδευτικές επισκέψεις των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι πληρώνουν εισιτήριο 2 ευρώ.

Στο εκδοτήριο του μουσείου είναι διαθέσιμα είδη από τον κατάλογο του Ταμείου Αρχαιολογικών Χώρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ), όπως έντυπες εκδόσεις (οδηγοί αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, εξειδικευμένες μονογραφίες, λευκώματα, πρακτικά συνεδρίων κ.α.) και αναμνηστικά είδη εμπνευσμένα από την αρχαία τέχνη (mousepads, κούπες, μαγνήτες, σελιδοδείκτες, κατασκευές για παιδιά κ.α.).

Το κοινό μπορεί, επίσης, να προμηθευτεί δωρεάν διαθέσιμες εκδόσεις (τρίπτυχα φυλλάδια, οδηγοί, CD-Roms) της ΛΒ' Εφορείας Προϊστορικών & Κλασικών

Αρχαιοτήτων για το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας και τους αναδεδειγμένους αρχαιολογικούς χώρους της Θεσπρωτίας.

Το μουσείο με ανακοίνωση τους προς τους επισκέπτες έχει θεσπίσει τους εξής κανονισμούς:

- Απαγορεύεται η κατανάλωση φαγητού ή ποτού μέσα στους εκθεσιακούς χώρους.
- Το κάπνισμα δεν επιτρέπεται στους εσωτερικούς χώρους του μουσείου
- Τα ογκώδη αντικείμενα θα πρέπει να αφήνονται στο βεστιάριο, στην είσοδο του μουσείου. Το Μουσείο δε φέρει ευθύνη για εύθραυστα ή πολύτιμα αντικείμενα που φυλάσσονται στο βεστιάριο
- Η ερασιτεχνική φωτογράφιση επιτρέπεται στους εκθεσιακούς χώρους. Δεν επιτρέπεται η χρήση φλας ή πρόσθετου επαγγελματικού εξοπλισμού (φορητά φώτα και τρίποδο)
- Δεν επιτρέπεται η δημοσίευση των φωτογραφιών σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς την σχετική άδεια. Σε περίπτωση που κάποιος θέλει να κάνει χρήση των φωτογραφιών, για οποιοδήποτε λόγο, θα πρέπει να επικοινωνήσει με το μουσείο
- Η είσοδος κατοικίδιων ζώων στους εσωτερικούς χώρους του μουσείου δεν επιτρέπεται. Επιτρέπεται η πρόσβαση σε σκύλους οδηγούς. Σε κάθε περίπτωση το προσωπικό του μουσείου μπορεί υποδείξει στους επισκέπτες τον κατάλληλο χώρο στον αύλειο χώρο του μουσείου για την παραμονή του κατοικίδιού τους, με δική τους ευθύνη, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους

- Σεβόμενοι τους επισκέπτες του μουσείου, η χρήση των κινητών τηλεφώνων πρέπει γίνεται διακριτικά

2.2 Εκδηλώσεις, εκδόσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας κατέχει κυρίαρχη θέση στο πολιτιστικό γίγνεσθαι του νομού. Στους χώρους έχουν εγκατασταθεί τα πιο σύγχρονα ηλεκτρονικά πολυμέσα, όπως οθόνες αφής, οθόνες LCD και οθόνες βιντεοπροβολής. Με τη χρήση των τεχνολογιών οι επισκέπτες και τα παιδιά μπορούν να σχηματίσουν μια εικόνα για την περιοχή και να αποκτήσουν γνώσεις για τους οχυρωμένους οικισμούς, τα μνημεία και εν γένει τις αρχαιότητες.

Εκτός από την μόνιμη έκθεση και τις περιοδικές εκθέσεις που φιλοξενεί κατά καιρούς, παράλληλα διοργανώνει συνέδρια, φωτογραφικές εκθέσεις, μαθητικές εκθέσεις, προβολές ταινιών και ντοκιμαντέρ, χορευτικά δρώμενα, ομιλίες σημαντικών προσώπων και πολλές μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις σε συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Εικόνα 23: Αφίσες από εκδηλώσεις του μουσείου

Πηγή: <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>

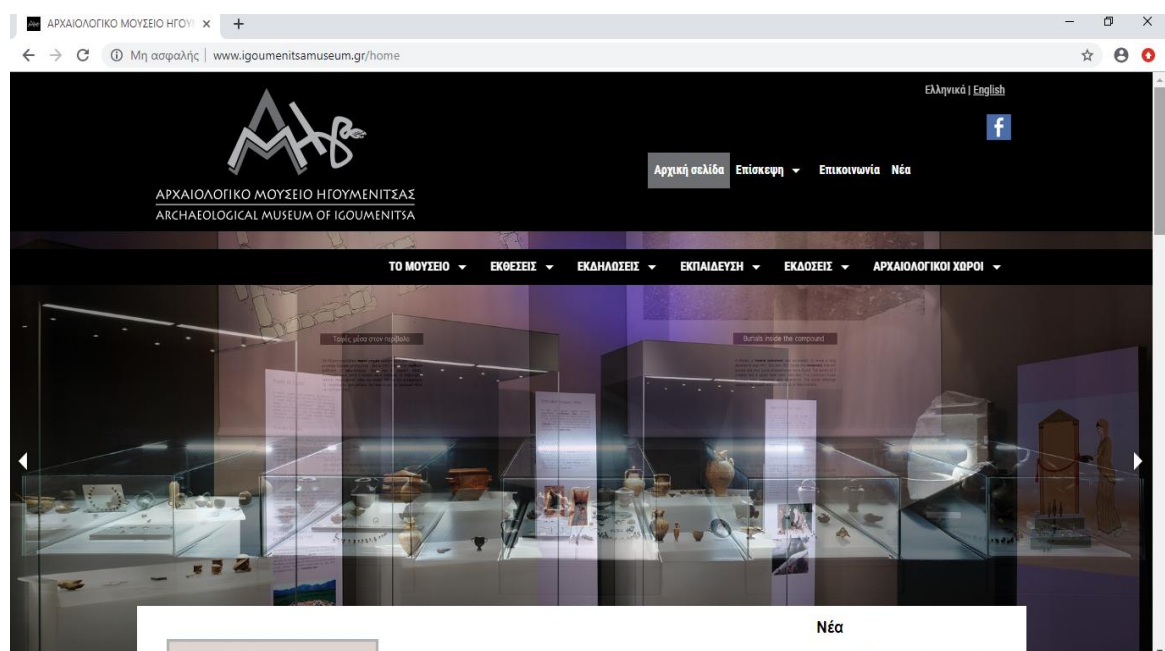
Το μουσείο επίσης οργανώνει και εκπαιδευτικά προγράμματα απευθύνονται σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου και σχεδιάστηκαν με σκοπό να αποτελέσουν δίαυλους επικοινωνίας του μουσείου με τους μικρούς του επισκέπτες. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων αυτών στηρίζεται στις σύγχρονες μουσειοπαιδαγωγικές αντιλήψεις που προωθούν την βιωματική προσέγγιση της γνώσης, ενθαρρύνουν την εξερεύνηση και από την μεριά των μαθητών και παράλληλα ενεργοποιούν την κριτική τους σκέψη.

Οι εκπαιδευτικές δράσεις δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την γνωριμία των παιδιών με τον αρχαιολογικό πλούτο του τόπου τους και συμβάλλουν στην εκ μέρους κατανόηση και ερμηνεία των μουσειακών εκθεμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα μετατρέπεται σε μια ευχάριστη εκπαιδευτική περιπέτεια που ελκύει τια παιδιά και γεννά την προσδοκία της επόμενης επίσκεψης.

2.3 Ο ψηφιακός κόσμος του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας διαθέτει μια πολύ εύχρηστη ιστοσελίδα¹² στο διαδίκτυο, στην οποία μπορεί να βρει κανείς πολλές πληροφορίες που αφορούν την ιστορία του μουσείου, πλούσιο φωτογραφικό υλικό από τη μόνιμη έκθεση αλλά και φωτογραφίες από τα διάφορα ευρήματα που φιλοξενούνται στους χώρους του. Επίσης, υπάρχουν στοιχεία επικοινωνίας, όπως το τηλέφωνο και το email του μουσείου, διάφοροι χάρτες που διευκολύνουν την πρόσβαση σε αυτούς που μένουν εκτός Ηγουμενίτσας. Εκτός από την ελληνική γλώσσα και υπάρχει και η αγγλική σαν επιλογή στην, ώστε να μπορούν να περιηγηθούν στην ιστοσελίδα και ξένοι χρήστες-επισκέπτες.

Εκτός από τα στοιχεία επικοινωνίας και τις πληροφορίες για τη μόνιμη έκθεση, στη σελίδα αυτή υπάρχουν αναρτημένες όλες οι εκδηλώσεις που πραγματοποιήσει και πραγματοποιεί το μουσείο, πλούσιο φωτογραφικό υλικό από τις μαθητικές εκθέσεις και δίνεται η δυνατότητα σε όποιον το επιθυμεί να στείλει την κριτική του μέσω ειδικής φόρμας, χωρίς να φανούν δημόσια τα προσωπικά του στοιχεία.

Εικόνα 24 : Η ιστοσελίδα του μουσείου

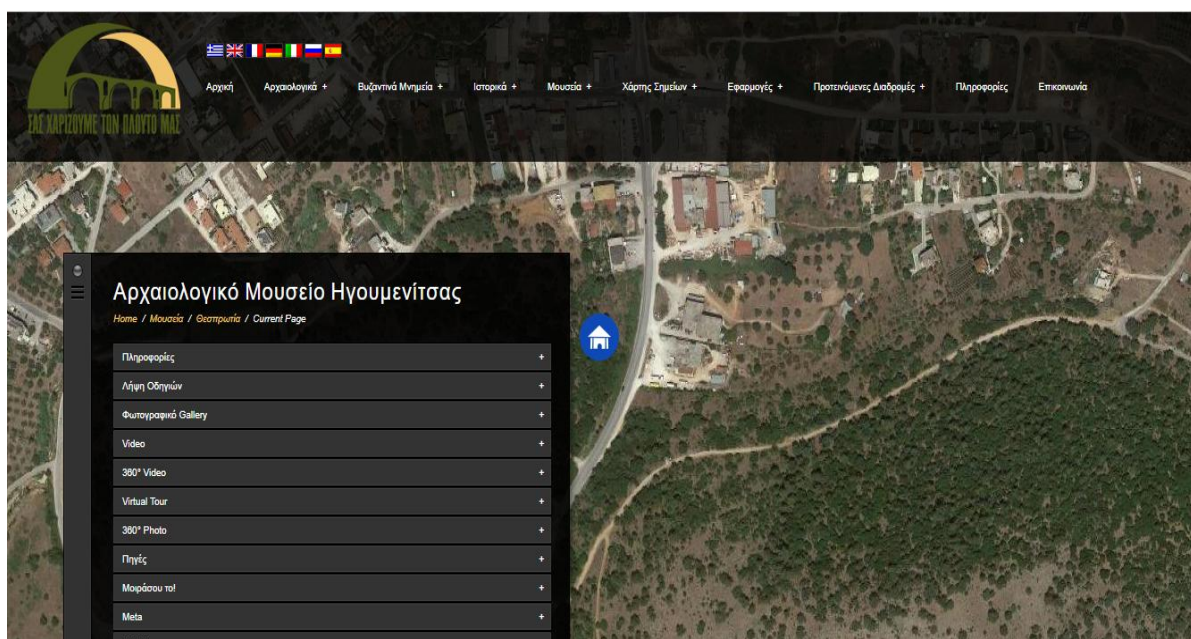
¹² Βλ. <http://www.igoumenitsamuseum.gr/home> (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 14/03/2019).

Εκτός από την επίσημη ιστοσελίδα που διαθέτει, το μουσείο έχει δημιουργήσει και σελίδα στο Facebook. Στη σελίδα αυτή οι υπεύθυνοι του μουσείου κοινοποιούν βίντεο και φωτογραφίες, αλλά και ανακοινώσεις σχετικά με τις εκδηλώσεις που διοργανώνει το μουσείο. Η σελίδα στο Facebook ενημερώνεται τόσο με πρωτότυπο υλικό, όσο και με υλικό που αναδημοσιεύεται από τον επίσημο ιστότοπο του μουσείου.

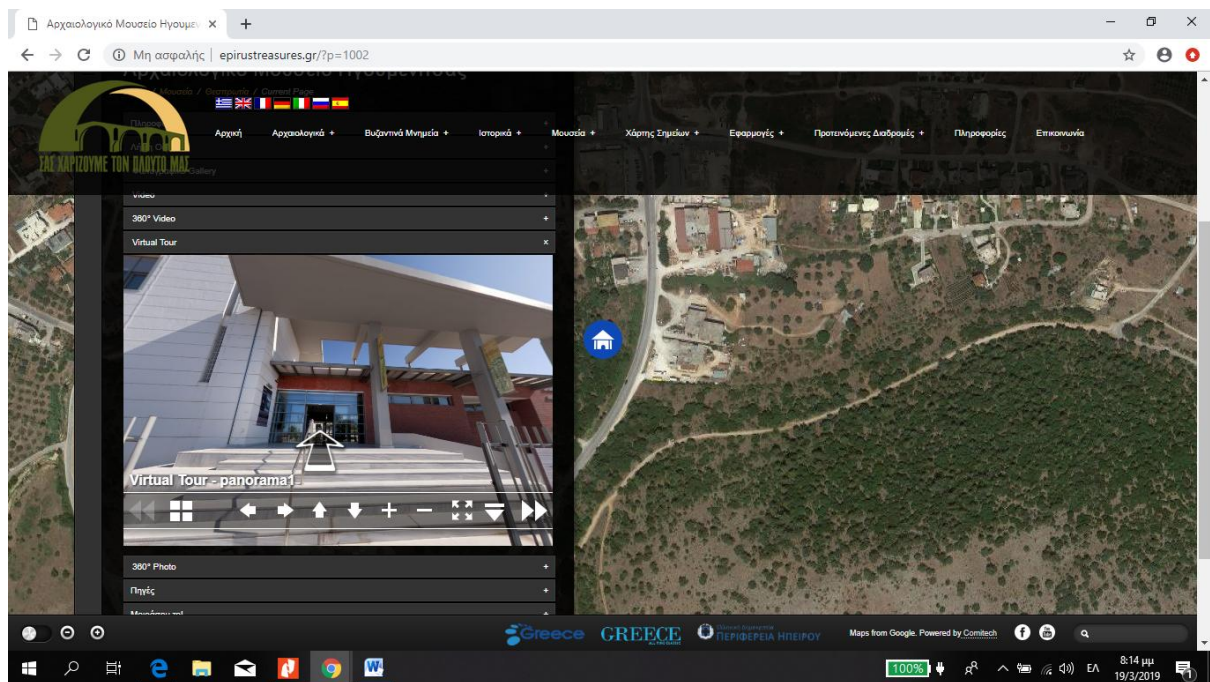
Έτσι μέσω αυτής της σελίδας, χτίζεται μια η «κοινότητα» που ακολουθεί τις δραστηριότητες του μουσείου και δημιουργεί με τη σειρά της «θόρυβο», αναδημοσιεύοντας και σχολιάζοντας υλικό του μουσείου.

2.4 Εικονική περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας

Στις μέρες μας όλο και περισσότερο χρησιμοποιείται η τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας και μάλιστα σε πολλές πτυχές της ζωής μας. Με τη χρήση της έχει γίνει εφικτό να πλησιάσουμε μέρη που δεν θα μπορούσαμε να επισκεφτούμε διαφορετικά. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας προσφέρει στους χρήστες-επισκέπτες τη δυνατότητα μέσω της εικονικής περιήγησης στη σελίδα <http://epirustreasures.gr/?p=1002> να δουν τα ευρήματα που φιλοξενεί το μουσείο στη την μόνιμη έκθεση, αλλά και γενικότερα τον χώρο του μουσείου.

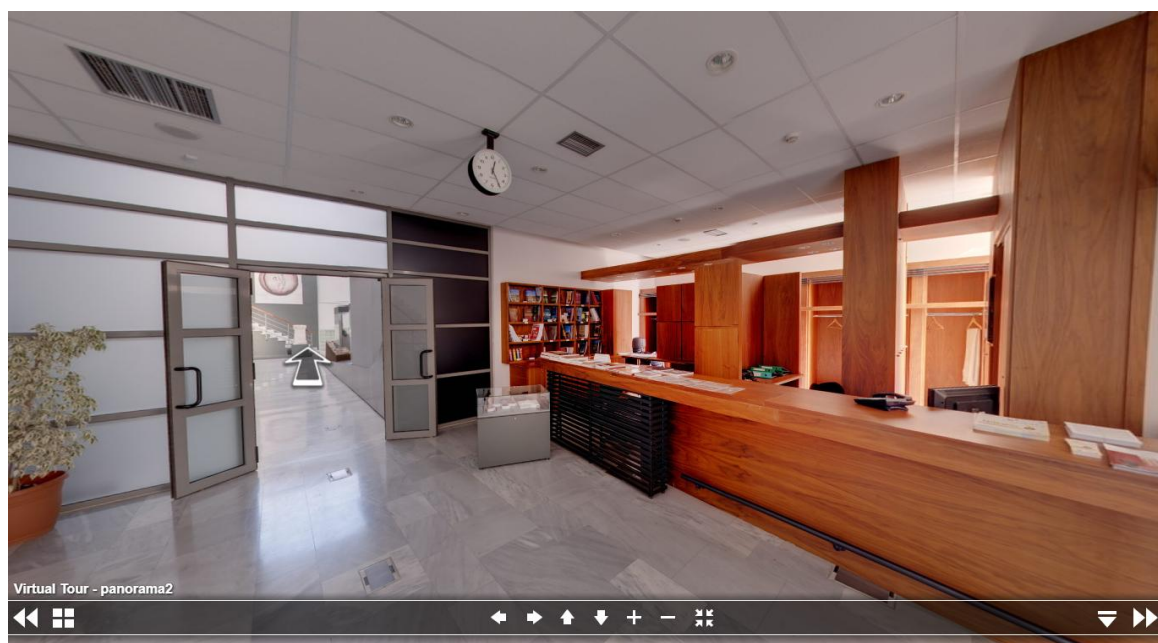

Εικόνα 25: Η πρώτη σελίδα από την εφαρμογή της εικονικής περιήγησης

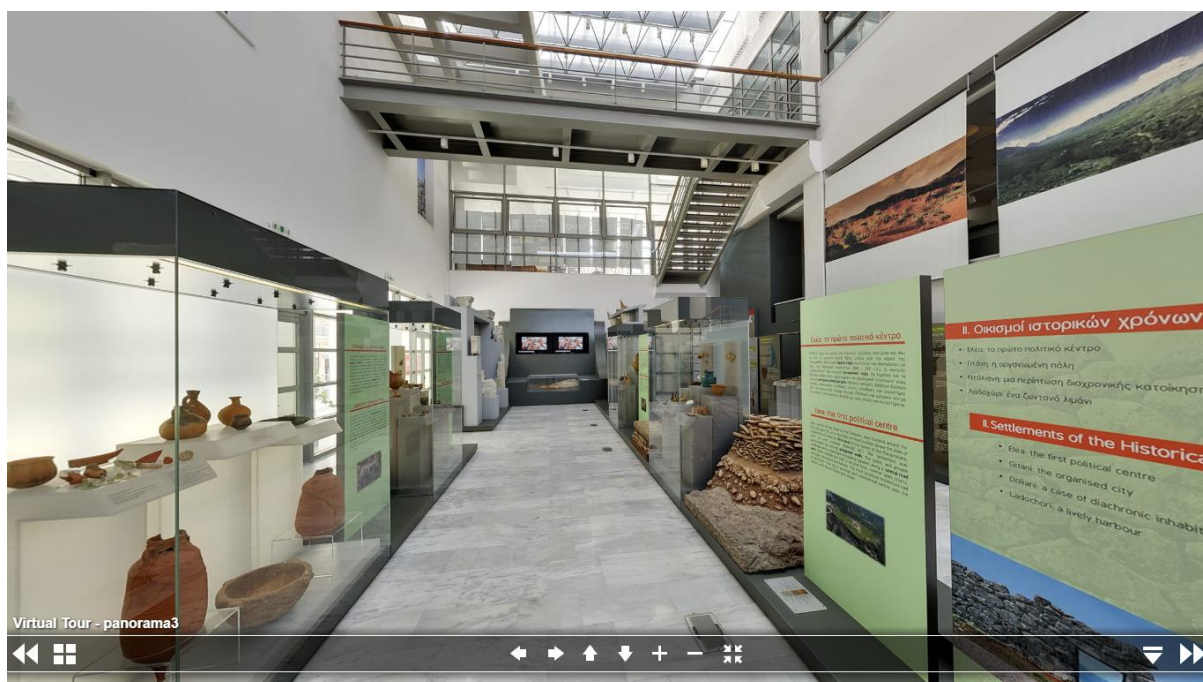

Εικόνα 26: Εικονική περιήγηση στο μουσείο

Στη συνέχεια ο χρήστης μπορεί να επιλέξει την επιλογή Full Screen και να έχει ακόμη καλύτερη εικόνα μέσα από το μουσείο. Η εφαρμογή έχει «βελάκια» που κατευθύνουν τον επισκέπτη στις αίθουσες των εκθέσεων.

Εικόνα 27 : Εικονική περιήγηση στο μουσείο

Εικόνα 28 : Εικονική περιήγηση στο Μουσείο

Εικόνα 29: Εικονική περιήγηση στο μουσείο

Μέσα από την online περιήγηση ο οποιοσδήποτε, από όποιο μέρος του κόσμου κι αν βρίσκεται, μπορεί να «επισκεφτεί» το μουσείο, ακόμη και από τον χώρο του σπιτιού του. Η συγκεκριμένη εφαρμογή είναι διαθέσιμη σε επτά γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά, ιταλικά, γαλλικά, γερμανικά και ισπανικά.

Εκτός από το μουσείο της Ηγουμενίτσας, η εφαρμογή προσφέρει τη δυνατότητα στους χρήστες της να βρουν αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία στην Άρτα, τα Ιωάννινα και την Πρέβεζα. Επιπλέον έχει προτεινόμενες διαδρομές, χάρτες και 3d ντοκιμαντέρ.

2.5 Απόψεις και κριτικές επισκεπτών

Πολλοί επισκέπτες του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας έχουν αφήσει την κριτική τους στην επίσημη σελίδα του μουσείου στο Facebook και στο tripadvisor. Το tripadvisor¹³ είναι ένας έγκυρος ταξιδιωτικός ιστότοπος, ο οποίος φιλοξενεί και απόψεις ταξιδιωτών που έχουν επισκεφτεί μέρη και μουσεία παγκοσμίως.

Μερικές κριτικές για το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας είναι:

- ❖ «Το μουσείο στεγάζεται σε έναν εξαιρετικό χώρο, με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική δομή. Είναι στο τέλος της πόλης της Ηγουμενίτσας, απέναντι από το γήπεδο και στη διασταύρωση προς την παραλία του Δρέπανου. Οι υπάλληλοι διαθέσιμοι για κάθε πληροφορία. Κάνει εκδηλώσεις συνέχεια με ενδιαφέροντα θέματα. Μέσα στο μουσείο βλέπει κανείς την εξέλιξη των Θεσπρωτών σε βάθος χρόνου και όχι απλά μια περίοδο της ιστορίας τους. Ιδανικό για νέους και μικρά παιδιά, για να κατανοήσουν την ιστορία των Ελλήνων αυτής της περιοχής».
- ❖ «Το μουσείο βρίσκεται στην Ηγουμενίτσα, στο τελείωμα της πόλης. Το κτίριο είναι καινούριο και αρκετά προσεγμένο. Τα ευρήματα, σωστά τοποθετημένα περιμένουν τον επισκέπτη να τα προσέξει, να τα παρατηρήσει. Οι σημάνσεις σωστές, κατατοπιστικές. Αν βρίσκεστε στην περιοχή, επισκεφτείτε το».

¹³ Βλ. https://www.tripadvisor.com.gr/Attraction_Review-g735758-d12874845-Reviews-Archaeological_Museum_of_Igoumenitsa-Igoumenitsa_Thesprotia_Region_Epirus.html#REVIEWS (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 10/03/2019).

- ❖ «Εξαιρετικό μουσείο! Αξίζει να το επισκεφτεί κανείς!».
- ❖ «Τα παιδιά μου λατρεύουν το μουσείο και ανυπομονούν για τις μαθητικές εκθέσεις!!»
- ❖ «Ένα μουσείο κόσμημα μόλις 10 λεπτά από το κέντρο της πόλης!»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Συντήρηση των εκθεμάτων

3.1 Εσωτερικό περιβάλλον και προληπτική συντήρηση

Τα αντικείμενα ενός μουσείου αποτελούν ανεκτίμητους θησαυρούς και κάθε μουσείο έχει την υποχρέωση να διαφυλλάττει, να συντηρεί και να εκθέτει, εφόσον πρώτα εξασφαλίσει με το επιστημονικό προσωπικό που διαθέτει, τον τρόπο φύλαξης τους, τον τρόπο έκθεσης τους αλλά και την συντήρηση τους με τους κανόνες δεοντολογίας που ισχύουν.

Ως εσωτερικό περιβάλλον μουσείου ορίζεται το σύνολο των παραμέτρων που εξασφαλίζουν τη διατήρηση, την προστασία και τη διαφύλαξη των συλλογών¹⁴. Οι κύριοι παράμετροι που καθορίζουν το περιβάλλον του μουσείου και επηρεάζουν το κτίριο, τη συλλογή αλλά και την άνεση του κοινού είναι:

- Οι κλιματικές συνθήκες της περιοχής που βρίσκεται το κτίριο
- Η δομή και τα κατασκευαστικά χαρακτηριστικά του κτιρίου καθώς και η ύπαρξη σταθερών συνθηκών εσωτερικού περιβάλλοντος
- Ο τεχνικός εξοπλισμός, όπου υπάρχει εγκατεστημένος, και η διασφάλιση μέσω αυτού των σταθερών συνθηκών εσωτερικού περιβάλλοντος (θέρμανση, υγρασία, φωτισμός)
- Το είδος, η κατάσταση και η χρήση της συλλογής
- Ο ανθρώπινος παράγοντας (φθορές κατά τη χρήση, ατυχείς επεμβάσεις πάνω στα αντικείμενα, κακή αποθήκευση)
- Ο βιολογικός παράγοντας (έντομα, μικροοργανισμοί, τρωκτικά)

¹⁴ Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006.

Σχετικά με το εσωτερικό περιβάλλον ιδανική λύση αποτελεί η αυτοματοποίηση του περιβαλλοντικού ελέγχου. Δηλαδή με ηλεκτρικό-ψηφιακό εξοπλισμό στο κτίριο του μουσείου, εξασφαλίζεται η τηλεπικοινωνία του, ο αυτόματος φωτισμός του, ο έλεγχος της θερμοκρασίας και της υγρασίας, αλλά και η λειτουργία των διαφόρων συστημάτων του (συναγερμού, πυροπροστασίας)¹⁵.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας είναι ένα σύγχρονο μουσείο που τηρεί τους κανόνες δεοντολογίας και προστατεύει με σεβασμό τα ευρήματα που υπάρχουν στις συλλογές του. Το κτίριο έχει εξοπλιστεί με όλα τα σύγχρονα συστήματα, τα οποία διασφαλίζουν ένα σταθερό εσωτερικό περιβάλλον.

3.2 Κλιματισμός

Σημαντική παράμετρος για την διατήρηση των εκθεμάτων αποτελεί η σταθερότητα των περιβαλλοντικών συνθηκών. Το να στοχεύει κανείς σε ιδανικές συνθήκες περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα δαπανηρό και μάλλον ανέφικτο¹⁶. Κάθε μουσείο ωστόσο, αναλόγως με τα οικονομικά που διαθέτει οφείλει να επιλέγει εναλλακτικές λύσεις ελέγχου του περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα βασικότεροι βλαπτικοί παράγοντες για τα αντικείμενα είναι η θερμοκρασία και η υγρασία. Η θερμοκρασία του περιβάλλοντος του χώρου πρέπει να διατηρείται όσο το δυνατόν σε χαμηλά και σε σταθερά επίπεδα.

Η επιθυμητή μέση θερμοκρασία σε έναν μουσειακό χώρο πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 18 °C και 21 °C ¹⁷. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η «κλιματική» ιστορία του αντικειμένου, οι κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στις διάφορες χώρες και τα ημισφαίρια που βρίσκονται τα κάθε μουσεία¹⁸. Ωστόσο ο έλεγχος της υγρασίας αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα, αφού η θερμοκρασία ελέγχεται ευκολότερα. Για την καλή διατήρηση οργανικών υλικών, η προτεινόμενη γενικά τιμή «σχετικής υγρασίας» είναι 50-65 %¹⁹.

¹⁵ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

¹⁶ Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006.

¹⁷ Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006.

¹⁸ Βλ. <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>

¹⁹ Βλ. <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>

Για τα ανόργανα αντικείμενα, για παράδειγμα η πέτρα, το γυαλί, ο πηλός, το μέταλλο, η προτεινόμενη τιμή «σχετικής υγρασίας» είναι 45%²⁰. Για τα ανασκαφικά που προέρχονται από περιοχές με υγρό περιβάλλον, πρέπει να παραμείνουν σε μια σχετική υγρασία διαφορετική από αυτή πριν αρχίσει η συντήρησή τους. Εξαιρέση αποτελούν τα μέταλλα, τα οποία μπορούν να τοποθετηθούν σε μια χαμηλή σχετική υγρασία κάτω από 45%²¹.

Για την σωστή συντήρηση των εκθεμάτων των μουσείων, συνήθως χρησιμοποιούνται κλιματιστικά, τα οποία εκτός από τη ρύθμιση της θερμοκρασίας, καθαρίζουν και την ατμόσφαιρα στοιχειωδώς από τα αιωρούμενα σωματίδια. Επίσης πολλά μουσεία χρησιμοποιούν φίλτρα ενεργού άνθρακα, για την απαλλαγή της ατμόσφαιρας από ρυπαντές, συγχρόνως με τη ρύθμιση της υγρασίας. Συνήθη όργανα μέτρησης αποτελούν ο θερμοϋδρογράφος, το ψυχρόμετρο, το θερμοϋγρόμετρο και το φωτόμετρο. Η όλη προσπάθεια κατατείνει στο να εμποδιστεί με κάθε μέσο η οποιαδήποτε ανάμιξη και επικοινωνία του εσωτερικού με το εξωτερικό περιβάλλον.²²

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας όπως ήδη προαναφέρθηκε, είναι ένα σύγχρονο μουσείο, το οποίο έχει σαν αρχικό μέλημα του την συντήρηση και διατήρηση των αντικειμένων του. Τα περισσότερα αντικείμενα που φιλοξενεί είναι φτιαγμένα από μέταλλο, πηλό, πέτρα και άλλα ευαίσθητα υλικά. Το μουσείο εξασφαλίζει μέσα από τα πιο σύγχρονα μηχανήματα ένα σταθερό εσωτερικό περιβάλλον τόσο στον εκθεσιακό του χώρο, όσο και στον αποθηκευτικό χώρο και στο εργαστήριο συντήρησης, οι οποίοι ελέγχεται συχνά από το προσωπικό, ώστε να αποφευχθούν οποιεσδήποτε διακυμάνσεις.

3.3 Φωτισμός

Ένας από τους βασικούς παράγοντες φθοράς των έργων τέχνης είναι η επίδραση του φωτός. Η δράση του αποβαίνει περισσότερο ή λιγότερο σημαντική ανάλογα με το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένο ένα αντικείμενο. Ο σωστός έλεγχος του φωτισμού στους εκθεσιακούς χώρους των μουσείων αποτελεί ένα από τα κυριότερα μέτρα που λαμβάνονται για τον περιορισμό και την

²⁰ Βλ. <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>

²¹ Βλ. <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>

²² Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006.

επιβράδυνση της φθοράς των αντικειμένων. Τρεις είναι οι πηγές φωτισμού που χρησιμοποιούν τα μουσεία και είναι οι εξής²³:

- 1) Ο φυσικός φωτισμός (ήλιος)
- 2) Οι λαμπτήρες πυρακτώσεως
- 3) Ο τεχνητός φωτισμός (λαμπτήρες φθορισμού)

Γενικώς το φώς, είτε του ορατού φάσματος είτε του μη ορατού, είναι βλαπτικό για τα πλείστα των αντικειμένων. Η ένταση, το επίπεδο φωτισμού, καθώς και η ποιότητα του, αποτελεί αντικείμενο συστηματικής έρευνα στα μουσεία. Το μήκος κύματος του φωτός, η υπεριώδης μικρού μήκους ή η υπέρυθη μεγάλου κύματος ακτινοβολία επίσης παίζουν σημαντικό ρόλο και πρέπει να ελέγχονται στις προδιαγραφές των διαφόρων φωτιστικών²⁴.

Ιδιαίτερα το υπεριώδες (UV) τμήμα του φάσματος είναι καταστροφικό για πολλά υλικά. Αυτό το φάσμα υπάρχει στο φως του ηλίου, αλλά, κατά περίπτωση εκλύεται και από άλλες πηγές. Τα απαιτούμενα επίπεδα φωτισμού κυμαίνονται γενικώς από 50 lux, για τα ιδιαίτερος ευαίσθητα αντικείμενα, που κυρίως είναι οργανικής σύνθεσης και φθάνει έως τα 150-200 lux για τα λιγότερα ευαίσθητα αντικείμενα. Υψηλά επίπεδα φωτισμού επιτρέπονται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και πάντοτε για μικρά χρονικά διαστήματα²⁵.

Εκείνο που πρέπει να αποκλείεται με μεγάλη επιμέλεια και με κάθε τρόπο είναι το ηλιακό φώς. Τα φωτιστικά φθορίου και οι λαμπτήρες αλογόνου και βολφραμίου πρέπει να καλύπτονται με ειδικά φίλτρα απορρόφησης των υπεριωδών ακτινών που εκπέμπουν. Τα φίλτρα είναι απαραίτητα, κυρίως εάν συνιστούν τον κύριο φωτισμό του χώρου. Κατά βάση πρέπει να επιλέγεται ψυχρός φωτισμός στις αποθήκες, διότι οι λαμπτήρες πυρακτώσεως, διότι οι λάμπες πυρακτώσεως, που δημιουργούν θερμοκρασιακές διακυμάνσεις, επηρεάζουν τη σχετική υγρασία και προσελκύουν έντομα, τα λεγόμενα θερμοτακτικά έντομα. Τα φώτα πρέπει απαραίτητως να βρίσκονται σε ικανή απόσταση από τα αντικείμενα για λόγους πυρασφάλειας, και να λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να σβήνουν, όταν δεν χρειάζονται.

²³ Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006.

²⁴ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

²⁵ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

Το Αρχαιολογικό μουσείο Ηγουμενίτσας φιλοξενεί στους χώρους του αντικείμενα από πετρώδη υλικά, κεραμικά, γυαλί και μέταλλα. Οι χώροι της έκθεσης δεν έχουν καθόλου παράθυρα και όλα τα αντικείμενα βρίσκονται προσεκτικά τοποθετημένα σε ειδικές προθήκες. Ο εξοπλισμός που διαθέτει το μουσείο είναι ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία στο σκοπό της χρήσης του, είναι ο πλέον ενδεδειγμένος για την διατήρηση της καλής κατάστασης των εκθεμάτων και τη μη αλλοίωσή τους με οποιοδήποτε τρόπο και διασφαλίζει ότι μπορεί να συντηρηθεί απροβλημάτιστα σύμφωνα με τις αρχές με τις οποίες σχεδιάστηκε.

Επίσης, οι βιτρίνες που διαθέτει το μουσείο προστατεύει τα εκθέματα και από «περίεργους» επισκέπτες που ίσως θελήσουν να αγγίξουν κάποιο αντικείμενο και του προκαλέσουν ζημιά.

3.4 Πρόληψη από εξωτερικές αιτίες φθοράς

3.4.1 Σεισμός

Είναι γεγονός πως η Ελλάδα έχει πληγεί από πολλούς σεισμούς κατά τη διάρκεια των αιώνων. Ωστόσο μεταξύ των επιπτώσεων ενός σεισμού είναι η μερική ή ολική καταστροφή αντικειμένων εξαιτίας βίαιης μετακίνησης από τις σεισμικές δονήσεις, η έναρξη πυρκαγιάς, η διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος, κλοπές, καθώς η εκδήλωση μιας τέτοιας φυσικής καταστροφής αποτελεί ευκαιρία λόγω της σύγχυσης και του πανικού²⁶. Για τους λόγους αυτούς καθίσταται αναγκαίος ο καθορισμός ρόλων και ευθυνών και η εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα αντιμετώπισης κινδύνου.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας είναι ένα νέο κτίριο, το οποίο έχει σχεδιαστεί με όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές. Το κτίριο διαθέτει συστήματα ασφαλείας (πυρανίχνευση, πυρόσβεση, συναγερμό), τα οποία συντηρούνται ανα τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης το προσωπικό, το οποίο αποτελείται από διάφορες ειδικότητες, είναι ενημερωμένο σχετικά με τις οδηγίες που θα πρέπει να ακολουθήσει σε περίπτωση σεισμού.

Όσον αφορά τα μουσειακά αντικείμενα, οι υπεύθυνοι του μουσείου έχουν φροντίσει ώστε η τοποθέτηση τους να γίνει με μεγάλη προσοχή. Οι προθήκες

²⁶ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

που υπάρχουν στο μουσείο τα προστατεύουν από ενδεχόμενους κραδασμούς και τα κρατούν στέρεα ακόμη και περίπτωση μεγάλου σεισμού. Επίσης τα υπόλοιπα αντικείμενα που φυλάσσονται στους χώρους του εργαστηρίου ή της αποθήκης, είναι απόλυτα ασφαλή, αφού αποθηκεύονται σε προθήκες ασφαλείας.

3.4.2 Πυρκαγιές

Η πυρκαγιά αποτελεί έναν από τους βασικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει ένα μουσείο. Είναι ένα φαινόμενο που μπορεί να προκληθεί σε ένα μουσείο από²⁷:

- ελαττωματικές συσκευές θέρμανσης
- ελαττωματικές ηλεκτρικές συσκευές
- ανεύθυνη χρησιμοποίηση εύφλεκτων υλικών
- απρόσεκτοι καπνιστές
- απουσία κατάλληλων μέτρων πυρασφάλειας
- εκδήλωση σεισμού
- κλοπές και βανδαλισμοί
- τρομοκρατική επίθεση
- βραχυκύκλωμα ή απουσία ελέγχου από τους υπευθύνους ασφαλείας
- αντίξοες καιρικές συνθήκες

Βασικότερο στοιχείο για το σχεδιασμό ασφάλειας από την φωτιά είναι αρχικά η ασφάλεια για τη ζωή των ανθρώπων που βρίσκονται στο χώρο. Επίσης όλα τα μουσεία πρέπει να υιοθετούν μέτρα για την πρόληψη πυρκαγιάς, δηλαδή να διαθέτουν συστήματα πυρανίχνευση, συναγερμό, ανιχνευτές καπνού και συστήματα πυρόσβεσης.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας διαθέτει όλα τα σύγχρονα μέτρα προστασίας από το ενδεχόμενο πυρκαγιάς. Εκτός από πυρανίχνευση, συναγερμό και συστήματα πυρόσβεσης, το προσωπικό του μουσείου είναι εκπαιδευμένο ώστε να γνωρίζει πώς να ενημερώσει το κοινό του σε τέτοια περίπτωση χωρίς να προκληθεί πανικός ενώ παράλληλα γνωρίζει και πώς να χειριστεί τα αντικείμενα χωρίς να προκαλέσει επιπλέον ζημιά.

3.4.3 Πλημμύρες

²⁷ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

Μια πλημμύρα η οποία μπορεί να προκληθεί ακόμη και από έναν ελαττωματικό σωλήνα, μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημιά για τα μουσειακά εκθέματα και τις συλλογές. Έτσι, κρίνεται απαραίτητο να ληφθούν από τα μουσεία κάποια μέτρα πρόληψης, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος καταστροφής των αντικειμένων από το νερό.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας πληροί όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις διατήρησης και συντήρησης των μοναδικών εκθεμάτων του από το ενδεχόμενο πλημμύρας. Η στέγη του μουσείου, τα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης ελέγχονται συχνά και επισκευάζονται ή αντικαθίστανται όταν υάρχει λόγος. Μέχρι σήμερα δεν έχει καταγραφεί κανένα περιστατικό πλημμύρας και καταστροφής κάποιου αντικειμένου από αυτό το φαινόμενο. Το προσωπικό είναι άρτια εκπαιδευμένο και ενημερώνεται για όλα τα μέτρα προστασίας που συμβάλουν στην ομαλή λειτουργία του.

3.5 Αποθήκευση των αντικειμένων

Ο αποθηκευτικός χώρος αποτελεί την καρδιά του μουσείου. Εκεί φυλάσσεται το μεγαλύτερο μέρος των συλλογών. Ο χώρος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς συμβάλει στην ανάπτυξη ενός μουσείου, αφού συνδέεται με άλλες δραστηριότητες, όπως την έρευνα, τις εκθέσεις και εγγυάται την διατήρηση και την προσβασιμότητα στις συλλογές.

Για τους λόγους αυτούς, η κατάλληλη φροντίδα και η διαχείριση των συλλογών στην αποθήκη είναι μια μεγάλη πρόκληση για τα μουσεία, εάν πρόκειται να διατηρήσουν το ρόλο τους ως κέντρα γνώσης, έρευνας και έμπνευσης²⁸.

Στόχος της σωστής αποθήκευσης δεν είναι μόνο η εξασφάλιση των κατάλληλων διεθνών προδιαγραφών ως προς τις φυσικές και περιβαλλοντικές συνθήκες φύλαξης των αντικειμένων, αλλά και²⁹:

²⁸ Unesco, Holding of Collections in Storage, βλ. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000186233?posInSet=1&queryId=N-EXPLORE-3ff42549-cbc5-410a-82cc-66a4310f227f> (ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης 15/03/2019).

²⁹ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

Η βελτίωση των γνώσεων για τις συλλογές
Η εξασφάλιση της αναφοράς στο κοινό για τις συλλογές που δεν εκτίθενται
Η επίδειξη της χρήσης και της αξίας των αποθηκευμένων συλλογών
Η σύνταξη και ο επαναπροσδιορισμός της πολιτικής απόκτησης συλλογών
Η ανάπτυξη νέων τρόπων χρήσης των συλλογών στην έκθεση και σε άλλες μορφές ερμηνείας, π.χ. εκπαίδευση και προγράμματα προσέγγισης του κοινού
Ο οικονομικός έλεγχος της συλλεκτικής δραστηριότητας και της προστασίας των συλλογών
Η μείωση του κόστους συντήρησης
Η βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης και μελέτης των αντικειμένων
Η Βελτίωση της πρόσβασης στα αντικείμενα για το προσωπικό του μουσείου (επιμελητές, συντηρητές, σχεδιαστές, εκπαιδευτικό προσωπικό)
Η βελτίωση της πρόσβασης στις συλλογές για μελετητές, ερευνητές σπουδαστές, και άλλους ενδιαφερόμενους, η μείωση κινδύνου για το προσωπικό και τους επισκέπτες

Οι αποθηκευτικοί χώροι ενός μουσείου οφείλουν να προστατεύσουν τις συλλογές του από οκτώ βασικές πηγές κινδύνου³⁰:

- 1) τον άνθρωπο
- 2) άλλους βιολογικούς παράγοντες
- 3) την υγρασία
- 4) τη θερμοκρασία
- 5) το φως
- 6) τους ατμοσφαιρικούς ρύπους
- 7) τις φυσικές καταστροφές
- 8) τα υλικά αποθήκευσης

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας έχει απόλυτη συναίσθηση για την προστασία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Στους χώρους του υπάρχουν αίθουσες αποθήκευσης των μουσειακών αντικειμένων που φιλοξενεί με ειδικές προδιαγραφές, κατάλληλες ώστε να διατηρηθούν αναλλοίωτα τα ευρήματα που βρίσκονται το μουσείο.

³⁰ Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Προτάσεις για ανάδειξη και προβολή του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας

4.1 Έρευνα κοινού

Η επικοινωνία είναι βασικός τομέας στη λειτουργία του μουσείου. Τα μουσεία ολοένα και περισσότερο αναζητούν πληροφορίες για τους επισκέπτες τους αλλά και για όσους δεν τα επισκέπτονται. Μερικά ερωτήματα που απασχολούν τους υπεύθυνους κάθε μουσείου είναι³¹:

- Είναι το μουσείο ελκυστικό για τον επισκέπτη;
- Είναι αποτελεσματική η έκθεση σε σχέση με τους στόχους της;
- Προκαλεί το ενδιαφέρον των επισκεπτών;
- Είναι κατανοητή;
- Εμπνέει το κοινό;
- Και αν ναι, ποιο είναι αυτό το κοινό;
- Μαθαίνουν κάτι;
- Θεωρούν οι επισκέπτες ότι το μουσείο ή η έκθεση αξίζουν το χρόνο τους

Αυτά είναι λίγα μόνο από τα ερωτήματα που απασχολούν τα περισσότερα μουσεία. Έτσι πολλά από αυτά, μέσω ερωτηματολογίων κάνουν μια έρευνα κοινού, ώστε το μουσείο να καταγράψει τις απαιτήσεις, τα κίνητρα και τις προσδοκίες των επισκεπτών και στη συνέχεια να βελτιώσει τις παροχές του αλλά και να διευρύνει το κοινό του.

Εστιάζοντας στο κοινό, οι Borun και Korn (1999: vii) αντιμετωπίζουν την έρευνα κοινού ως έναν πρακτικό τρόπο να ενσωματώνουν τις απόψεις των επισκεπτών σε προγράμματα και εκθέσεις: «Η γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στις απαιτήσεις και ανάγκες των επισκεπτών και τους στόχους του μουσείου, αυτό είναι το θέμα της έρευνας κοινού και της αξιολόγησης»³².

³¹ Αλεξάνδρα Μπούνια, Κεφάλαιο 7, Έρευνα επισκεπτών και αξιολόγηση: Η «φωνή» του κοινού.

³² Αλεξάνδρα Μπούνια, Κεφάλαιο 7, Έρευνα επισκεπτών και αξιολόγηση: Η «φωνή» του κοινού.

Οι περισσότερες από τις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται στα μουσεία ανήκουν στην κατηγορία της αξιολόγησης στόχων, πράγμα που σημαίνει ότι «ο ρόλος της αξιολόγησης είναι, στην ουσία, να εξετάζει κανείς πώς το μήνυμα που μεταδίδεται συγκρίνεται με αυτό που λαμβάνεται. Η αξιολόγηση δίνει απαντήσεις (feedback)³³».

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας θα μπορούσε να προβεί στη διεξαγωγή μια έρευνας κοινού. Μέσα από την έρευνα αυτή, αρχικά θα πρέπει να ενημερώσει του επισκέπτες για τη φύση της έρευνας, τους στόχους της και τις πιθανές συνέπειες της συμμετοχής τους. Θα πρέπει να τηρηθούν και κάποιοι βασικοί κανόνες, αφού οι πληροφορίες για προσωπικά δεδομένα (καταγωγή, θρησκεία κλπ), θα πρέπει³⁴:

- να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και σύμφωνα με τον νόμο
- να μην υπερ-χρησιμοποιούνται
- να ζητώνται μόνον στον βαθμό που είναι απολύτως απαραίτητες για τη διενέργεια της έρευνας
- να είναι ακριβείς και ανανεωμένες
- να γίνονται αντικείμενο διαχείρισης σύμφωνα με την αντίστοιχη νομοθεσία, στ. να διατηρούνται ασφαλείς και επομένως να μην γίνονται αντικείμενο χρήσης άλλης από αυτή για την οποία συγκεντρώθηκαν, να μην γίνονται διαθέσιμες σε τρίτους
- να μην χρησιμοποιούνται για μεγαλύτερο από το αναγκαίο χρονικό διάστημα
- να μη μεταφέρονται σε άλλες χώρες χωρίς την αντίστοιχη προστασία

Επιπλέον, ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών είναι και η αναζήτηση οικονομικών πόρων από τα μουσεία. Όσοι οργανισμοί και ιδρύματα χρηματοδοτούν εκθέσεις και πολιτιστικά προγράμματα ζητούν από τα μουσεία να συμπεριλάβουν στις αναφορές τους και τις εκθέσεις από τις μελέτες αξιολόγησης κοινού³⁵.

³³ Bicknell, S. 2001. "Here to Help: Evaluation and Effectiveness", στο Hooper-Greenhill, E. (επιμ.), Museum, Media, Message, Routledge: London & New York, 281-293.

³⁴ Αλεξάνδρα Μπούνια, Κεφάλαιο 7, Έρευνα επισκεπτών και αξιολόγηση: Η «φωνή» του κοινού.

³⁵ Οικονόμου, Μ., Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα, 2003.

4.2 Προτεινόμενο ερωτηματολόγιο

Στο πρόγραμμα EUNAMUS (European National Museums: Identity Politics, the Uses of the Past and the European Citizen), που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, αναπτύχθηκε σχετική έρευνα προκειμένου να μελετήσει, μεταξύ άλλων, αντιλήψεις και απόψεις για τα εθνικά μουσεία στην Ευρώπη.

Παρακάτω ακολουθεί ένα προτεινόμενο ερωτηματολόγιο που θα μπορούσε να διεξάγει το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας, στο πλαίσιο της έρευνας κοινού:

Διεξάγουμε έρευνα των επισκεπτών. Σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε αυτό το σύντομο ερωτηματολόγιο και να το επιστρέψετε στον ερευνητή που σας το έδωσε. Θα χρειαστείτε μόνο 8-10 λεπτά για να το συμπληρώσετε. Σας ευχαριστούμε για τον πολύτιμο χρόνο σας και εκτιμούμε πολύ τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι ανώνυμη.

Σχετικά με την επίσκεψή σας στο Μουσείο σήμερα

1. Έχετε επισκεφτεί αυτό το Μουσείο άλλη φορά;
(Παρακαλούμε επιλέξτε μια απάντηση)

A) Ναι
B) Όχι
Γ) Δε γνωρίζω

2. Με ποιον επισκεφτήκατε το Μουσείο σήμερα;
(Παρακαλούμε επιλέξτε μια απάντηση)

A) Μόνος/η
B) Με φίλους/οικογένεια
Γ) Με οργανωμένη ομάδα

3. Γιατί επισκεφτήκατε το Μουσείο σήμερα;
(Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)
- A) Για να επισκεφτώ μια συγκεκριμένη έκθεση ή εκθετική ενότητα
B) Για ψυχαγωγία/ευχαρίστηση
Γ) Για εκπαίδευση/μάθηση
Δ) Για να βιώσω το παρελθόν
Ε) Επισκέπτομαι το Μουσείο με φίλους και/ή με την οικογένεια μου
ΣΤ) Άλλος λόγος (Παρακαλούμε διευκρινίστε)
4. Υπάρχει κάποιο αντικείμενο (ή ομάδα αντικειμένων) σε αυτό το Μουσείο που βρήκατε ιδιαίτερος ενδιαφέρον;
- A) Ναι
B) Όχι
Γ) Δε γνωρίζω
5. Αν απαντήσατε ναι στην 5, τότε αναφέρετε το όνομα του αντικειμένου
6. Γιατί βρήκατε ενδιαφέρον το αντικείμενο αυτό;
- A) Είναι ωραίο
B) Έχει ιστορικό ενδιαφέρον
Γ) Είναι μοναδικό
Δ) Έχει ιδιαίτερη σημασία για μένα (Παρακαλούμε διευκρινίστε)
Ε) Άλλο (Παρακαλούμε διευκρινίστε)
7. Υπάρχει κάποιο αρνητικό στοιχείο που βρήκατε κατά την επίσκεψή σας στο Μουσείο;

4.3 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Στην εποχή που διανύουμε οι περισσότεροι άνθρωποι μπαίνουν καθημερινά στο διαδίκτυο και ψάχνουν αυτό που θέλουν με το όνομα του στις διάφορες μηχανές αναζητήσεις που υπάρχουν. Οι χρήστες χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο το διαδίκτυο για να αλληλεπιδρούν με περιεχόμενο και να κάνουν τις δικές τους αναζητήσεις.

Μια πρόταση για ακόμη μεγαλύτερη προβολή του μουσείου μέσω της σελίδας στο Facebook θα μπορούσε να είναι η διοργάνωση ενός διαγωνισμού, με έπαθλο μια δωρεάν ξενάγηση στο μουσείο.

Επίσης, εκτός από το Facebook το μουσείο θα μπορούσε να δημιουργήσει σελίδες και σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι το twitter και το instagram και έτσι να αποκτήσει μεγαλύτερη προβολή με μηδαμινό κόστος. Στο Twitter, για παράδειγμα, θα μπορούν να δημοσιεύονται από το λογαριασμό του μουσείου σύντομα μηνύματα (μέχρι 140 χαρακτήρες), τα οποία θα περιέχουν παραπομπές προς άρθρα ή άλλο υλικό (αρχεία ή βίντεο). Επιπλέον, μέσω του Twitter δύναται να γίνεται αναφορά στο μουσείο από άλλους χρήστες ή ακολούθους του μουσείου, είτε αναδημοσιεύοντας μηνύματα του μουσείου, είτε αναφέροντας το όνομα του.

Μια ακόμη πρόταση για μεγαλύτερη προβολή είναι το Youtube. Στην πλατφόρμα αυτή οι χρήστες δημιουργούν έναν λογαριασμό και ανεβάζουν τα δικά τους βίντεο. Οι υπεύθυνοι του μουσείου θα μπορούσαν ανεβάζουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα, βίντεο, τα οποία θα προβάλλουν τα ευρήματα της μόνιμης έκθεσης. Ακόμη στην ίδια πλατφόρμα, θα μπορούσαν να αναρτήσουν κάποια βίντεο με τις εκδηλώσεις του μουσείου.

Τέλος, σχετικά με το διαδίκτυο, μια πρόταση ακόμη είναι η «δημοσίευση» banners με αμοιβή σε άλλους δικτυακούς χώρους με μεγάλη κίνηση ή σχετικό θέμα.

4.4 Άλλα μέσα διαφήμισης και προβολής

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας είναι ένα μουσείο που συνεχώς εξελίσσεται και οργανώνει διαλέξεις, συνέδρια, εικαστικά δρώμενα, περιοδικές εκθέσεις και πολλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τους μικρούς φίλους του μουσείου.

Εκτός από την πληροφόρηση με τα εκθέματα και τις εκδηλώσεις, θα μπορούσε να προκαλέσει το κοινό να βιώσει νέες εμπειρίες. Για παράδειγμα, μπορεί να οργανώσει εργαστήρια κεραμικής/ζωγραφικής κατά τη διάρκεια των οποίων οι επισκέπτες θα μπορούν να κατασκευάσουν αυτοί ένα αντίγραφο ενός εκθέματος. Με τον τρόπο αυτό η επίσκεψη στο μουσείο αποκτά έναν περισσότερο βιωματικό χαρακτήρα και εξοικειώνει τους επισκέπτες με τα εκθέματα.

Επιπλέον, θα μπορούσε να επιτρέπει κάποιες μέρες, την ξενάγηση των επισκεπτών σε χώρους που παραδοσιακά απαγορεύεται, όπως οι αποθήκες. Με την ξενάγηση στο χώρο της αποθήκης, αλλά και του σύγχρονου εργαστηρίου που διαθέτει, μπορεί το κοινό να ενημερωθεί για τους τρόπους συντήρησης των αντικειμένων.

Μια ακόμη πρόταση για περισσότερη προβολή είναι η διαφήμιση μέσω της τηλεόρασης. Η τηλεόραση δεν θεωρείται άδικο η πρωταγωνίστρια στην αποδοτική διαφήμιση, αφού η τηλεοπτική διαφήμιση είναι και η πιο ακριβοπληρωμένη. Το μουσείο θα μπορούσε να δημιουργήσει μικρά διαφημιστικά σποτάκια που θα αναδεικνύουν τον εκθεσιακό χώρο και τα σπάνια ευρήματα που φιλοξενεί. Επίσης το μουσείο θα μπορούσε να προσλάβει ένα γνωστό ηθοποιό ή κάποιον δημοφιλή τραγουδιστή, που να μιλάει για τα τις συλλογές του μουσείου ή για τις εκδηλώσεις που διοργανώνει.

Επίσης, το ραδιόφωνο είναι μια εξαιρετική ιδέα για μεγαλύτερη προβολή. Όπως είναι γνωστό χιλιάδες ακροατές καθημερινά επιλέγουν αυτό το μέσο για να ακούσουν μουσική ή διάφορες ενημερωτικές εκπομπές.

Ακόμη μια πρόταση προβολής, είναι μέσω του τύπου (περιοδικά, εφημερίδες, κ.ά.). Και εδώ θα μπορούσαν να υπάρχουν αφίσες με τα δρώμενα του μουσείου, οι ώρες λειτουργίας του και πληροφορίες σχετικά με τα πολύτιμα ευρήματα της Θεσπρωτίας.

Επίσης, αφίσες, πανό, πινακίδες και banners, σε σημεία που είναι ορατά από πεζούς και οδηγούς ή επιβάτες οχημάτων, ακόμη και σε ποδοσφαιρικούς αγώνες, όπου η προσέλκυση του κόσμου είναι μεγάλη.

Στο κομμάτι του υποτιτλισμού, όπου η πληροφόρηση στο κοινό γίνεται μόνο στα ελληνικά και στα αγγλικά, θα μπορούσαν να προσθέσουν ακόμη κάποιες γλώσσες, όπως ιταλικά, γαλλικά ή ισπανικά. Μια πρόταση είναι να προστεθούν μερικές γλώσσες ακόμη, αλλά να υπάρξει μέριμνα και για επισκέπτες με δυσκολίες όπως τους τυφλούς.

Τέλος το μουσείο θα μπορούσε να συνεργαστεί με περισσότερους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς και να διευρύνει τον κύκλο συνεργασιών του και με οργανισμούς εκτός Ελλάδας, με στόχο την μεγαλύτερη προβολή του μουσείου στο κοινό του εξωτερικού.

Συμπεράσματα

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας αποτελεί ένα μουσείο θησαυρό για την πόλη της Ηγουμενίτσας. Στους χώρους τους φιλοξενούνται εκθέματα ανεκτίμητης αξίας. Οι κύριες αίθουσες του μουσείου είναι πέντε, χωρίζονται σε τμήματα με εκθέματα τοποθετημένα με βάση στην εποχή που βρέθηκαν. Μέσα από τις συλλογές του κατορθώνει να δώσει στον επισκέπτη μια συνολική εικόνα του τρόπου με τον οποίο εξελίχθηκε η ιστορία της περιοχής, καθώς και να σκιαγραφήσει την καθημερινότητα των ανθρώπων, τον δημόσιο και τον ιδιωτικό βίο, τις θρησκευτικές και ταφικές παραδόσεις των κατοίκων της Θεσπρωτίας.

Όπως συμπεραίνει κανείς από την παραπάνω ανάλυση, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας αποτελεί έναν οργανισμό που αναδεικνύει αποτελεσματικά τον πολιτισμό και την ιστορία της Θεσπρωτίας. Το μουσείο απευθύνεται σε παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικούς, αλλοδαπούς, μαθητές και σε ολόκληρη την κοινωνία.

Μέσα από τις εκδηλώσεις που διοργανώνει, τις περιοδικές εκθέσεις, τις μαθητικές εκθέσεις και τα εικαστικά δρώμενα έχει γίνει πόλος έλξης επισκεπτών και πλέον αποτελεί μια ενεργή περιφερειακή μονάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το μουσείο διατηρεί μια άριστη επικοινωνία με το κοινό του μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του, μέσα από τις εικονικές περιηγήσεις και από τη σελίδα του στο facebook. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη κάποιες ενέργειες προβολής και ανάδειξης του έργου του, όπως είναι η διαφήμιση μέσω τηλεόρασης, μέσω ραδιοφώνου, μέσω νέων εκδηλώσεων και μέσω συνεργασιών με περισσότερους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Τμήμα αρχαίου νεκροταφείου στα θεμέλια του μουσείου

Εικόνα 2: Οργανώνοντας την μόνιμη έκθεση

Εικόνα 3: Οι εκθεσιακές ενότητες του μουσείου

Εικόνα 4: Εργαλεία από πυριτόλιθο της Παλαιολιθικής και Μεσολιθικής εποχής

Εικόνα 5: Ευρήματα της Νεολιθικής και της εποχής του χαλκού

Εικόνα 6: Ευρήματα της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής Εποχής

Εικόνα 7: Ευρήματα των Κλασσικών και Ελληνιστικών χρόνων

Εικόνα 8: Ευρήματα της Ρωμαϊκής εποχής

Εικόνα 9: Οικισμοί των ιστορικών χρόνων

Εικόνα 10: Οι σχετικές υποενότητες με τους οικισμούς της Ελέας και των Γιτάνων

Εικόνα 11: Ελέα: το πρώτο πολιτικό κέντρο

Εικόνα 12: Γίτανα: η οργανωμένη πόλη

Εικόνα 13: Αρχιτεκτονικά μέλη από το Πρυτανείο των Γιτάνων

Εικόνα 14: Η οικονομική οργάνωση

Εικόνα 15: Πόλεμος και οπλισμός

Εικόνα 16: Ιερά και λατρείες

Εικόνα 17: Ο κεραμέας, η μουσική, η υφαντική, διάφορα παιχνίδια

Εικόνα 18: Η κατοικία, το μαγειρείο

Εικόνα 19: Καλλωπισμός και ένδυση, το λουτρό

Εικόνα 20: Μόδα και κοσμήματα

Εικόνα 21: Κιβωτιόσχημος τάφος στο Φράγμα Καλαμά

Εικόνα 22: Ευρήματα από το Ρωμαϊκό νεκροταφείο στη Μαζαρακιά

Εικόνα 23: Αφίσες από εκδηλώσεις του μουσείου

Εικόνα 24: Η ιστοσελίδα του μουσείου

Εικόνα 25: Η πρώτη σελίδα από την εφαρμογή της εικονικής περιήγησης

Εικόνα 26: Εικονική περιήγηση

Εικόνα 27: Εικονική περιήγηση

Εικόνα 28: Εικονική περιήγηση

Εικόνα 29: Εικονική περιήγηση

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Αικατερίνη Κάντα-Κίτσου, Δίκτυο Αρχαιολογικών Χώρων Θεσπρωτίας, Ηγουμενίτσα 2009.
- Αλεξάνδρα Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, η διαχείριση των μουσειακών συλλογών, 2012.
- Αλεξάνδρα Μπούνια, Κεφάλαιο 7, Έρευνα επισκεπτών και αξιολόγηση: Η «φωνή» του κοινού, ανάκτηση στο https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/718/1/02_chapter_7.pdf
- Επιμέλεια Μουσειακών Συλλογών 1: Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, σημειώσεις e-class, 2012
- Οικονόμου, Μ., Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα, 2003.
- Σκεπαστιανού, Μ., Διατήρηση τεκμηρίων βιβλιοθηκών και αρχείων. Θεσσαλονίκη 2003
- Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Τήρησης Μουσειακών συλλογών», Μουσειολογία 1, 2006
- Τέση Σαλή, «Βασικές Αρχές Έκθεσης Μουσειακών Συλλογών» Μουσειολογία 2, 2006
- Υπουργείο Πολιτισμού, ΛΒ' Ε.Π.Κ.Α. Θεσπρωτίας, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας, Ηγουμενίτσα 2008.
- Φωτισμός στα μουσεία, <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Bicknell, S. 2001. "Here to Help: Evaluation and Effectiveness", στο Hooper-Greenhill, E. (επιμ.), *Museum, Media, Message*, Routledge: London & New York, 281-293.
- ICOM (2007). *ICOMM Statutes – ICOM Internal rules and regulations*.
<http://archives.icom.museum/statutes.html#internalrules>,
- Unesco, *Halding of Collections in Storage*, βλ.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000186233?posInSet=1&queryId=N-EXPLORE-3ff42549-cbc5-410a-82cc-66a4310f227f>

Διαδικτυακές Πηγές

- <http://www.520greeks.com/articles/i-istoria-tis-igoymenitsa/>
- <http://www.greeceheaven.com/el/thesprotia-informations>
- <http://www.academia.edu/35271660/%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CE%9E%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CE%9F%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%AD%CF%82%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%and%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%B9%CE%AD%CF%81%CE%B3%CF%89%CE%BD>
- <http://www.igoumenitsamuseum.gr/>
- http://www.igoumenitsamuseum.gr/view_sub_subpage/5/1/aithoyses--enotites
- https://www.tripadvisor.com.gr/Attraction_Review-g735758-d12874845-Reviews-Archaeological_Museum_of_Igoumenitsa-Igoumenitsa_Thesprotia_Region_Epirus.html#REVIEWS
- <http://epirustreasures.gr/?p=1002>
- <file:///C:/Users/User/Desktop/23-NEWSLETTER%204c-2006%20MUSEUMS%20LIGHTING.pdf>
- <http://network.icom.museum/icom-greece/>
- Google.gr
- Wikipedia.gr
- Odysseus.culture.gr

